

16—17 mars

Debatter m. m.

Torsdagen den 16 mars

Sid.

Svar på enkla frågor:

av herr Tistad om anstånd för studerande med erläggande av kvarstående skatt	3
av herr Eriksson, Karl-Erik, ang. personalinskränkningar vid försvarets fabriksverk	4
av herr Petersson, Erik Filip, ang. slutförandet av 1956 års klientelundersökning rörande ungdomsbrottslingar	5
av herr Kristiansson, Axel, ang. medförande av besiktningssinstrument vid färd med traktor	6
Interpellation av herr Tistad om åtgärder mot illegal införsel av narkotika	8

Fredagen den 17 mars

Beskattningen av idrottspriser	9
Villabeskattningen m. m.	16
Om befrielse för handikappade från bilskatt	19
Om ändring i beskattningen i syfte att främja mindre företags utveckling	20
Anslag under nionde huvudtiteln:	
Stöd åt hästaveln, m. m.	23
Om statsbidrag till skogsskolan i Gammelkroppa	29
Finansieringen av den framtida sjöregleringsforskningen	31
Om anslag till utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område	32
Bidrag till naturvårdsupplysning	35
Dispositionen av domänverkets markfond	37
Markförvärv för naturvårdsändamål	44
Statens fiskredskapslånefond	45

	Sid.
Om statsanslag till Jägarnas riksförbund	47
Interpellation av herr Petersson, Erik Filip, ang. forskning och information om kvicksilverförgiftning av fisk	50
Meddelande ang. enkla frågor:	
av herr Isacson ang. användningen av växtförädlingsavgifter ..	51
av herr Isacson ang. engångsförpackningar och nedskräpning i naturen	51

Samtliga avgjorda ärenden

Fredagen den 17 mars

Bevillningsutskottets betänkande nr 9, ang. beskattningen av idrottspriser	9
— nr 11, ang. avskrivningsunderlaget för skogsvägar, m. m.	16
— nr 12, ang. villabeskattningen m. m.	16
— nr 15, om befrielse för handikappade från bilskatt	19
— nr 16, om ändring i beskattningen i syfte att främja mindre företags utveckling	20
Jordbruksutskottets utlåtande nr 1, ang. utgifterna på driftbudgeten inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde	23
— nr 3, ang. utgifterna på kapitalbudgeten inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde	44
— nr 5, om statsanslag till Jägarnas riksförbund, m. m.	47

Torsdagen den 16 mars

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Justerades protokollet för den 8 innevarande månad.

Om anstånd för studerande med erläggande av kvarstående skatt

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet STRÄNG erhöll ordet för att besvara herr *Tistads* fråga om anstånd för studerande med erläggande av kvarstående skatt, vilken fråga inlagts i kammarens protokoll för den 9 mars, och anförde:

Herr talman! Herr *Tistad* har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ till sådan ändring av uppbördsförordningen, att studerande, som för sitt uppehälle är beroende av studiemedel, kan medges anstånd med erläggande av kvarstående skatt, som hänför sig till inkomst av feriearbete eller tidigare anställning.

Frågan om vidgade möjligheter att medge anstånd med betalning av skatt prövas f. n. i finansdepartementet på grund av ett förslag av uppbördsutredningen (SOU 1965:23). Proposition i ämnet kan väntas till innevarande års riksdag. De anståndsregler som rent allmänt gäller eller kommer att föreslås avser även studerande. Några speciellt utformade regler för studerande har varken utredningen eller remissinstanserna ansett erforderliga eller lämpliga. Jag har på denna punkt ingen avvikande uppfattning.

Herr **TISTAD** (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet och chefen för finansdepartementet för svaret på min fråga.

Jag skall be att till belysande av denna fråga få anföra ett litet exempel. En person har arbetat under hela år 1965 och för sin inkomst blivit påförd kvarstående skatt. Denna skall erläggas under uppbördsterminer i mars och maj 1967. Vi tänker oss nu att denne person har upphört med sitt arbete och upptagit universitetsstudier fr. o. m. höstterminen 1966 och att vederbörande lever uteslutande av studiemedel.

Jag tycker att det i detta fall skulle vara synnerligen önskvärt att personen i fråga kunde få anstånd med erläggande av den kvarstående skatten t. ex. till dess att han under sommaren kanske tar ett feriearbete och med hjälp av inkomster härav kan betala den påförda skatten.

Emellertid medger de regler som gäller inte anstånd annat än när den bristande skattebetalningsförmågan beror på arbetslöshet eller sjukdom eller eljest är oförvållad, och det anses inte att studier är oförvållade utan att sådana är i högsta grad avsiktliga.

Det är min förhoppning att de nya bestämmelser som statsrådet har signalerat inte skall innehålla så snäva villkor utan kommer att medge en mera liberal prövning av sådana fall som detta. Givetvis är det inte i och för sig erforderligt med några specialregler för studerande. Huvudsaken är att bestämmelserna blir så utformade att de löser de problem som de studerande möter på detta område och som jag har försökt belysa med mitt exempel.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Ang. personalinskränkningar vid försvarets fabriksverk

Herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet ANDERSSON erhöll ordet för att besvara herr *Karl-Erik Erikssons* fråga angående personalinskränkningar vid försvarets fabriksverk, vilken fråga intagits i kammarens protokoll för den 10 mars, och yttrade:

Herr talman! Herr Karl-Erik Eriksson har frågat mig om jag vill lämna uppgift om de i Försvarets civila tjänstemannaförbunds i pressen omnämnda styrelseuttalande angivna personalinskränkningarna inom försvarets fabriksverk, bl. a. berörande Zakrisdalsverken i Karlstad, kommer att verkställas.

Jag vet inte vilka informationer som ligger till grund för det nämnda uttalandet av FCTF:s styrelse och för uppgifterna till pressen. Men enligt vad jag inhämtat från fabriksverket föreligger inte nu några beslut om personalinskränkningar utom vid torpedverkstaden i Motala, där omflyttning av ett 20-tal tjänstemän till andra verksamhetsgrenar inom verket pågår.

Det är emellertid klart att fabriksverket, liksom åtskilliga företag inom svensk verkstadsindustri, står inför vissa omställnings- och anpassningsproblem. Man kan då inte bortse från riskerna av att arbetskraft måste friställas vid vissa arbetsplatser. Vid lösningen av de anpassningsproblem som kan uppstå undersöker man naturligtvis först möjligheterna till förflyttning och omskolning av personal. Detta gäller givetvis också Zakrisdalsverken i den mån sysselsättningsproblem aktualiseras där.

Hur sysselsättningsläget inom fabriksverket på sikt kommer att utveckla sig bl. a. med hänsyn till försvarskostnadernas utveckling är det i dag för tidigt att yttra sig om.

Herr ERIKSSON, KARL-ERIK, (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Andersson för svaret. Bak-

grunden till min fråga är de alarmerande uppgifter som lämnades i TV och pressen och som inte minst gällde Zakrisdalsverken i Karlstad. Uppgifterna hade lämnats av Försvarets civila tjänstemannaförbunds styrelse som också gjort ett uttalande med anledning av det allvarliga läget när det gäller sysselsättningen inom hela försvarsområdet. Jag har framför mig här en avskrift av de uppgifter som lämnats till TV och pressen. Beträffande Zakrisdalsverken i Karlstad säger man att läget är särskilt bekymmersamt. »Om några ytterligare arbeten inte tillförs verkstaden kommer inom ett par månader flera hundra man att sakna sysselsättning. Vid årsskiftet 1967/68 finns över huvud taget inget arbete kvar förutsatt att inga nya beställningar inkommer.» Jag är mån om att understryka att denna uppgift redigerades på ett så olyckligt sätt i TV att tittarna ingavs en känsla av att en nedläggning var direkt överhängande — något som uppgiftslämnarna självfallet inte menade.

Nu säger statsrådet i sitt svar att enligt vad statsrådet inhämtat från fabriksverket några beslut om personalinskränkningar nu inte föreligger. Det är med tillfredsställelse jag konstaterar detta, och jag stryker under det så mycket kraftigare därför att de farhågor som framförts för en vecka sedan tydligen var mycket starkt grundade. Jag får väl då tolka statsrådets uttalande som ett bevis på att den sjunkande beställningskurvan nu förbättrats.

Vad jag bedömer såsom allvarligt är att sysselsättningsläget över hela linjen är bekymmersamt. Helhetsintrycket av statsrådets svar inger ju också en viss känsla av osäkerhet inför framtiden. Siffror på friställningar som varslats är följande: vid flygverkstäderna i Arboga 150 man, Malmslätt 80, Västerås 160 fördelat på två år, omplacering av ett 40-tal man vid centrala torpedverkstaden i Motala. Detta inger oro för framtiden.

I pressen har man ställt sig frågande

Ang. slutförandet av 1956 års klientelundersökning rörande ungdomsbrottslingar till att det, samtidigt som indragningar varslats vid Zakrisdalsverken, byggs en ny ammunitionsfabrik i Vingåker. Jag har bedömt det så att de skyddsområden som finns vid Zakrisdal inte var tillräckliga, men nu har det framskyntat att det givits dispens till Zakrisdal för samma tillverkning som den vilken planerats i Vingåker. Jag vill nu begagna tillfället att fråga statsrådet, om den tveksamhet som i pressen från flera håll framförts mot en nyanläggning i detta läge är befogad.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Ang. slutförandet av 1956 års klientelundersökning rörande ungdomsbrottslingar

Herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet **KLING** erhöll ordet för att besvara herr *Erik Filip Peterssons* fråga angående slutförandet av 1956 års klientelundersökning rörande ungdomsbrottslingar, vilken fråga intagits i kammarrens protokoll för den 10 mars, och anförde:

Herr talman! Herr Erik Filip Petersson har frågat mig när jag beräknar att 1956 års klientelundersökning rörande ungdomsbrottslingar kommer att slutföra sitt arbete. Som svar får jag anföra.

Undersökningen syftar till att beskriva det mycket unga brottsklientelet och att försöka analysera de faktorer som utlöser den tidiga kriminaliteten. Undersökningsmaterialet består av 200 pojkar i åldern 11—14 år som första gången polisanmäldes för brott under åren 1959—63 samt en kontrollgrupp på 100 pojkar som inte har registrerats för brott. Pojkarna i kontrollgruppen är i samma ålder och tillhör samma socialskikt som pojkarna i undersökningsgruppen. Deras familje- och bostadsförhållanden är också jämförbara. En uppföljning av det material

som har registrerats äger rum, när de undersökta pojkarna har nått 18-årsåldern. Redan av denna anledning kommer undersökningen att dra ut på tiden. De yngsta pojkarna blir 18 år under år 1970. Undersökningen är utomordentligt ambitiös och vetenskapligt underbyggd. Ett delbetänkande kommer att redovisas under loppet av år 1968. Detta betänkande kommer att ha formen av en rent beskrivande redogörelse för undersökningsfynden och för sambandet mellan dessa. Utredningen beräknar att en analys av orsakssammanhangen skall kunna publiceras något år senare. Resultaten av den uppföljning, som äger rum, kan redovisas tidigast år 1970.

Herr **PETERSSON, ERIK FILIP**, (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga. Denna undersökning har ofta bedömts inta en nyckelställning på det sättet att andra åtgärder beträffande ungdomsbrottligheten lämpligen skulle få anstå tills man hade fått den klarhet som denna undersökning skulle ge. Man har givetvis också knutit mycket stora förhoppningar till den och avvaktar den med intresse.

Problemet har under årens lopp sedan utredningen tillsattes givetvis blivit större och större. Jag har tittat i direktiven, och där sades bl. a. att man önskade mycket snabbt resultat. Nu förstår jag av den redovisning som gjorts i dag att det är upplagt som ett långsiktigt arbete och ett synnerligen vetenskapligt sådant och att man inte kan vänta resultat så snabbt som man kanske hade tänkt. Men det kanske hade varit möjligt att man vid sidan om dessa undersökningar också hade fått fram något material som kunde ha använts tidigare. Nu har vi ingenting annat att göra än att vänta till tidigast 1970, och jag får väl uttala den förhoppningen att det inte måtte gå med denna utredning som med så många

Ang. medförande av besiktningsinstrument vid färd med traktor

andra, nämligen att den dröjer ytterligare ett eller annat år efter det att den aviserats.

Herr statsrådet **KLING**:

Herr talman! Jag tror att vi kan vara fullständigt överens om angelägenheten av att denna utredning blir färdig så fort som möjligt. Jag tror att vi åtminstone för dagen skall lita på de uppgifter som lämnats om tidpunkten. Det är unga, ivriga vetenskapsmän som håller på med detta arbete och som själva är angelägna att bli färdiga så fort som möjligt.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Ang. medförande av besiktningsinstrument vid färd med traktor

Herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet **PALME** erhöll ordet för att besvara herr *Axel Kristianssons* fråga angående medförande av besiktningsinstrument vid färd med traktor, vilken fråga intagits i kammarrens protokoll för den 2 mars, och yttrade:

Herr Axel Kristiansson har frågat mig om jag är beredd ta initiativ till sådan ändring av vägtrafikförordningen att traktor undantas från kravet på att besiktningsinstrumentet alltid måste medföras vid färd.

Den bestämmelse som åsyftas finns intagen i 10 § 6 mom. vägtrafikförordningen och fick sin nuvarande lydelse år 1964 i samband med reformen om årlig kontrollbesiktning för vissa äldre motorfordon och släpvagnar. Skyldigheten att medföra besiktningsinstrument befanns nödvändig för att det skulle bli möjligt att övervaka efterlevnaden av meddelade körförbud och förelägganden. Det gjordes inte något undantag för traktorerna. Körförbud och föreläggande om kontrollbesiktning

kan som bekant utfärdas i särskild ordning också för sådana fordon.

Det förutsattes när bestämmelserna infördes, att en undersökning skulle ske om möjligheterna att som ett alternativ till besiktningshandlingen kunna medföra en särskild vagnbok. Den frågan har numera utretts och betänkanudet har remissbehandlats.

I samband därmed behandlas en framställning från RLF om att förare av traktor skall befrias helt från skyldigheten att medföra någon handling vid färd. Mot bakgrund av de erfarenheter som nu vunnits av det nya systemet räknar jag med att det skall vara möjligt att ta ställning i frågan under den närmaste tiden.

Herr **KRISTIANSSON, AXEL**, (cp):

Herr talman! Jag ber att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framföra mitt tack för svaret.

Svaret är ju positivt så till vida att statsrådet utlovar en prövning av frågan inom en relativt snar framtid. Däremot är det inte möjligt att ur svaret utläsa huruvida utfallet av denna prövning blir sådant att traktorerna inte behöver medföra inregistreringsbevis och/eller typinty.

Detta kan synas vara en i och för sig liten fråga, men den nuvarande skyldigheten innebär många praktiska olägenheter. Traktorerna är ju helt enkelt inte så konstruerade att man kan medföra ett sådant bevis; i varje fall på de flesta traktorer finns det ingen plats där beviset kan förvaras — och det sägs ju i förordningen att handlingen skall förvaras på sådant sätt att det är möjligt att också se vad den egentligen innebär. Så som traktorerna är konstruerade lär det inte heller vara möjligt att ordna den saken.

Jag har svårt att tänka mig att en föreskrift om medförande av vagnbok skulle betyda en förenkling. Problemet blir nog ungefär detsamma som när det

Ang. medförande av besiktningsinstrument vid färd med traktor

gäller nyss nämnda handlingar, därest vagnboken skall medföras vid färd.

Med hänsyn till att traktorerna i varje fall som regel har en mycket kort körsträcka bör undantag kunna medges. En regel därom skulle ju kunna kompletteras med föreskrift om skyldighet att inom viss angiven tid förete handlingarna.

Jag vill än en gång tacka för svaret och uttala förhoppningen att prövningen skall ge positivt resultat.

Herr statsrådet PALME:

Herr talman! Herr Kristiansson har rätt tolkat mitt svar så till vida att jag inte tagit ställning till hur det skall bli. Tre alternativ finns: att behålla nuvarande föreskrift, att införa bestämmelser om en särskild vagnbok vilken inte på samma sätt som besiktningsinstrumentet anses vara en värdehandling, eller att helt slopa kravet att traktorförare skall ha med en handling. Vi har som sagt ännu inte tagit ställning. Det enda jag kan lova är ett ganska snabbt besked.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Vid föredragning av en skrivelse från talmanskonferensen med överlämnande av ett från utredningen angående riksdagens revisorers verksamhet inkommet betänkande med förslag till effektivisering av riksdagens revisorers verksamhet, hänvisades betänkandet, såvitt det avsåg revisorernas konstitutionella ställning, till konstitutionsutskottet och i övrigt till bankoutskottet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 54, angående bidrag för budgetåret 1967/68 till handelshögskolan i Stockholm.

Föredrogs och bordlades ånyo bevillningsutskottets betänkanden nr 9, 11, 12, 15 och 16 samt jordbruksutskottets utlåtanden nr 1, 3 och 5.

Anmälades och godkändes tredje lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 110, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen den 6 juni 1925 (nr 382) angående uppvärmning av till kreatursföda avsedd mjölk m. m.

Anmälades och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 32, angående omorganisation av riksdagens ombudsmannaämbeten; och nr 60, angående användning av medel ur postverkets understöds-kassa.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om avdrag vid inkomsttaxeringen för viss aktieutdelning m. m. jämte motion, såvitt ärendet hänvisats till utskottet;

statsutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1967/68 inom försvarsdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner;

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna på kapitalbudgeten för budgetåret 1967/68 inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner;

nr 41, i anledning av väckta motioner angående statsbidrag till Religionspedagogiska institutet;

nr 42, i anledning av väckta motioner om statsbidrag till Sveriges folkhögskoleelevers förbund; samt

Interpellation om åtgärder mot illegal införsel av narkotika

nr 44, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beslutanderätten i ärenden om tillstånd att bearbeta icke inmutningsbara mineralfyndigheter på kronojord;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om avdrag vid inkomsttaxeringen för viss aktieutdelning, m. m., jämte i ämnet väckta motioner, såvitt propositionen och motionerna hänvisats till bevillningsutskottet; samt

nr 7, i anledning av väckta motioner om successiv avveckling av dubbelbeskattningen av aktiebolag; ävensom

allmänna beredningsutskottets utlåtanden:

nr 9, i anledning av väckta motioner om effektivisering av övervakningen inom kriminalvården;

nr 10, i anledning av väckta motioner om åtgärder för att främja produktion av elektriska bilar; samt

nr 11, i anledning av väckta motioner om utrustning av bil med förbandslåda.

Interpellation om åtgärder mot illegal införsel av narkotika

Herr TISTAD (fp) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Missbruket av narkotika har på senare tid ökat mycket kraftigt i Sverige. Ökningen har skett i en sådan oroväckande takt att man kan tala om ett allvarligt hot mot folkhälsan. Missbruket avser i första hand centralstimulerande medel, vilket internationellt sett, torde innebära en ovanlig inriktning.

Man har framför allt kunnat inregistrera missbruk av narkotiska medel

i de större städerna, i första hand Stockholm. På senare tid har missbruket spritt sig över landet. En väsentlig orsak härtill torde vara att postorderhandeln kommit att begagnas för att sprida narkotikapreparat. Dessutom torde langarnas antal ha ökats och deras organisation förstärkts. Missbruket av narkotika torde nu i allt större utsträckning ske i grupper. Särskilt allvarligt är det att narkotikaförsäljningen inriktas på ungdomar i tidig ålder. Det förekommer fall där langare rentav utdelar narkotiska medel gratis utanför skolornarna i syfte att skapa en marknad för preparaten.

En stark opinion kräver åtgärder från samhällets sida mot det tilltagande narkotikamissbruket.

Den illegala handeln har ökat snabbt. En mycket viktig åtgärd f. n. måste vara att så effektivt som möjligt stävja denna handel. Narkotikapreparat införes i stor utsträckning utifrån. Mot bakgrund härav bör alla tillgängliga medel sättas in för att effektivt motverka illegal införsel av narkotika.

Med stöd av det anförda får jag hemställa om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet framställa följande fråga:

Vilka åtgärder planerar herr statsrådet för att effektivt motverka illegal införsel av narkotikapreparat?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågakarande spørsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.22.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Fredagen den 17 mars

Kammaren sammanträdde kl. 11.00; och dess förhandlingar leddes av herr andre vice talmannen.

Justerades protokollet för den 9 innevarande månad.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1967/68 inom handelsdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 113, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1967/68 till högre utbildning och forskning samt lärarutbildning jämte i ämnet väckta motioner.

Anmäldes och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 106, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillägg till livräntor enligt förordningen den 11 juni 1943 (nr 347) om vissa ersättningar vid införandet av statsmonopol å importen av tobaksvaror, jämte i ämnet väckt motion;

nr 107, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 32 § förordningen den 14 december 1956 (nr 629) om erkända arbetslöshetskassor; samt

nr 108, i anledning av väckt motion om vårdbidrag och invaliditetstillägg.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 32, angående omorganisation av riksdagens ombudsmannaämbeten, hänvisades propositionen, såvitt den avsåge instruktion för riksdagens ombudsmän, till lagutskottet och i övrigt till konstitutionsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 60, angående användning av medel ur postverkets understöds-kassa.

Föredrogs och bordlades ånyo konstitutionsutskottets utlåtande nr 29, statsutskottets utlåtanden nr 4, 9, 41, 42 och 44, bevillningsutskottets betänkanden nr 3 och 7 samt allmänna beredningsutskottets utlåtanden nr 9—11.

Ang. beskattningen av idrottspriser

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 9, i anledning av väckta motioner angående beskattningen av idrottspriser.

Till bevillningsutskottet hade hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 329, av herr *Johan Olsson m. fl.*, och II: 408, av herr *Johansson* i Växjö *m. fl.*, vari anhållits, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att frågan om en generösare beskattning av idrottspriser måtte bli va föremål för utredning; samt

2) motionen I: 427, av herr *Svanström*, vari föreslagits, att riksdagen skulle besluta, att vid förekommande beskattning av idrottsmäns tävlingspriser avdrag skulle medgivas för intäk-

Ang. beskattningen av idrottspriser

ternas förvärvande med maximerade schablonbelopp, i allmänhet upp till prisernas praktiska värde.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet på anförda skäl hemställt,

1) att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 329, av herr Johan Olsson m. fl., och II: 408, av herr Johansson i Växjö m. fl., måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om en generösare beskattning av idrottspriser, samt

2) att motionen I: 427, av herr Svanström, måtte, i den mån den icke kunde anses besvarad genom vad utskottet i betänkandet anförts och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Reservation hade avgivits av herrar *John Ericsson, Einar Eriksson, Wärnberg, Tage Johansson, Arne Pettersson, Engkvist, Asp, Andersson* i Essvik, *Carlsson* i Västerås och *Nyström*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss angiven del hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 329, av herr Johan Olsson m. fl., och II: 408, av herr Johansson i Växjö m. fl., angående beskattningen av idrottspriser, samt

2) motionen I: 427, av herr Svanström, angående beskattning av idrottspriser,

måtte, i den mån de icke kunde anses besvarade genom vad reservanterna anförts, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! När ledamöterna har läst detta betänkande från bevillningsutskottet har de säkert fått det intrycket, att skrivningen har skett på ett sätt som visar en stor uppskattning av idrottsrörelsens allmänna verksamhet. Många hade nog en förhoppning om att yrkandet i den reservation som är

fogad till betänkandet skulle bli enhälligt antaget av utskottet. Så blev emellertid inte förhållandet, utan lottmajoriteten förordade en särskild skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om utredning av speciella spörsmål.

Låt mig då först säga när det gäller amatöridrotten i stort, att det överväldigande antalet utövare inte har några som helst bekymmer när det gäller beskattningen av idrottspriser. Det är en relativt liten grupp elitidrottsmän, som anser att deras priser är oskäligt hårt beskattade för närvarande. Det är nog inte helt med verkligheten överensstämmande, ty riksskattenämndens schabloner när det gäller avdrag och värderingar är av den karaktären, att man har sökt tillmötesgå dessa inkomsttagare så långt det har varit möjligt. Jag vill vidare påpeka, att det försiggår överläggningar, eller skall vi säga förhandlingar, mellan Riksidrottsförbundet och riksskattenämnden om på vilket sätt man ytterligare skulle kunna förenkla och kanske liberalisera dessa beskattningsregler. Dessa överläggningar är ännu inte avslutade.

Om man ser efter vad utskottets majoritet vill, finner man, att det pekar på ett antal punkter och bl. a. säger: »Konfliktsituationen mellan beskattningsregler och amatörregler bör därvid uppmärksammas».

Menar utskottsmajoriteten, att en av Kungl. Maj:t tillsatt utredning skall börja på att tala om vad som är amatörregler inom idrottsvärlden? Det tycker jag skulle vara en mycket främmande uppgift för en kunglig kommitté, som skall reformera beskattningen. Denna schism hänger naturligtvis samman med att priser av större värde eller direkta inkomster ju inte är förenliga med amatörreglerna i allmänhet. För det stora flertalet uppgår prissummans värde naturligtvis inte till mer än 500 kronor per år, det är självklart.

Bifalles förslaget om en skrivelse till Kungl. Maj:t, tror jag att idrottsutövarna löper vissa risker. Det är nämligen

nog inte möjligt att besluta om generella regler för vissa inkomstslag, vilket utskottsmajoriteten tycks tro. Det riktiga är väl att vederbörande fria idrottsorganisationer får fortsätta att söka komma fram till en lösning av eventuella konfliktsituationer. Taxeringsmyndigheterna har ingalunda något speciellt intresse av att klämma till idrottsutövarna vid värderingen av deras priser.

Vi reservanter har velat betyga vårt intresse för idrottsverksamheten i allmänhet. Det stora flertalet idrottsutövare har ingen som helst kännning av beskattningsreglerna på detta område, men för ett antal elitidrottsmän kan det naturligtvis uppstå problem. De problemen löser man inte genom att riksdagen begär att det tillsätts en kommitté med uppgift att utarbeta regler. Om så sker, blir anvisningarna stelare än någonsin, och jag tror att resultatet därigenom blir sämre för idrottsmännen.

Herr talman! Jag hemställer om bifall till reservationen.

Herr SUNDIN (cp):

Herr talman! Inledningsvis vill jag påpeka, att man i fråga om beskattning över huvud taget bör finna normer som är hållbara. Vad beträffar idrottsfolkets priser vet vi att det på grund av speciellt nitiska taxeringsmän på vissa håll i landet har uppstått en rätt stor irritation. Jag behöver inte nämna någon vid namn, men saken har diskuterats i bevillningsutskottet, och de personer som det är fråga om är kända.

De som med lottens hjälp har kommit att utgöra majoritet i utskottet har kommit fram till att stjärnidrottsmännen får ålägga sig en disciplin och genomföra ett arbetsprogram som överträffar de flesta andra prestationer som utförs i vårt samhälle. Det är en av anledningarna till att vi anser att man här bör finna en schablon som ligger betydligt över vad som nu tillämpas.

Ang. beskattningen av idrottspriser

Utöver detta skulle jag vilja anföra att på det hela taget ingen idrott — som jag ser det — kan leva vidare om man inte har stjärnidrottsmän. Det är deras prestationer som skapar bredden. Vi vet att idrottsrörelsen i dag har en ledande ställning bland ungdomsorganisationerna. Inte minst med tanke på allt det, som nu hotar eller belastar nutidens ungdom — man behöver väl inte ens nämna »knark» och annat sådant — är det nödvändigt att vi ger idrottsrörelsen ännu bättre möjligheter att bredda aktiviteten, även om denna i och för sig som sagt redan är stor.

Det är riktigt som bevillningsutskottets ordförande säger, att majoriteten i viss mån har påstått att en förutsättningslös utredning skulle kunna finna normer som anpassas till amatörreglerna på ena eller andra sättet. Ja, herr Kinna-Ericsson, det är väl alltid så att förutsättningslösa utredningar bör pröva *alla* de olika vägar som man eventuellt kan beträda. Min bestämda uppfattning är — det har jag redan antytt — att man bör finna en väg som ger önskat resultat och därmed främjar ungdomens fysiska och psykiska fostran i vårt samhälle.

Herr talman! Innan jag yrkar bifall till utskottets betänkande skulle jag vilja ställa en fråga till reservanterna. Om exempelvis en landshövding, en biskop, en kyrkoherde eller annan s. k. hög potentat i vårt samhälle avgår och har en relativt dålig ekonomi görs ju i många fall insamlingar från enskilda, och överstiger inte det insamlade beloppet 2 000 kronor behöver inte mottagaren erlägga någon skatt för pengarna. Jag skulle i detta sammanhang bara vilja antyda, att mot den bakgrunden borde det framstå som ännu mera angeläget att man med tanke på ungdomens fostran höjer den nuvarande schablonen vid beskattningen av toppidrottsmännens priser till ett betydligt högre belopp.

Om exempelvis bevillningsutskottets ärade ordförande har en son eller dot-

Ang. beskattningen av idrottspriser

ter och med hänsyn till sin inkomst eller av andra skäl finner det lämpligt att skänka vederbörande 2 000 kronor, så är det beloppet skattefritt för mottagaren. Nu ser jag idrottspriserna som gåvor i anledning av en förnämlig prestation, och jag tycker att reservanterna även ur en sådan synpunkt borde kunna sträcka sig så långt att de gick med på en förutsättningslös utredning i syfte att åstadkomma större rättvisa än den som nu råder, i all synnerhet som man på det sättet ökar möjligheterna att i framtiden ge vår ungdom en bredare fostran.

Med dessa ord ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets betänkande.

Herr ERICSSON, JOHN, (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Sundin tog som exempel, att om jag har en dotter eller en son som jag skänker 2 000 kronor så slipper vederbörande skatta för det beloppet. Det är, herr Sundin, ju ingen prestation från min sida. Om jag ger bort 2 000 kronor har jag skattat för dessa pengar tidigare. Det var därför inte något relevant exempel. Det är samma sak med de där potentaterna — landshövdingen eller biskopen — som herr Sundin talade om. Om de får en gåva finns det väl ingen som gör gällande, att de har utövat en prestation. Bidragsgivaren får ju skatta för pengarna, och han får inte göra något avdrag i sin deklaration för gåvan.

Idrottspriserna är ju till för att belöna en idrottsprestation. Då säger herr Sundin, att dessa idrottsmän har fått anstränga sig väldigt mycket för att komma i en sådan position att de kan erövra priser. Men, herr Sundin, vi kan väl inte säga att de som anstränger sig särskilt mycket skall få skattefrihet för den sakens skull! Tag t. ex. muraren som jobbar på ackord och tjänar ett par, tre tusenlappar extra. Han anstränger sig otvivelaktigt. Skall han få skattefrihet för dessa pengar?

Det är ju att märka att idrottsmännen får göra avdrag för alla sina kostnader. Det sägs i upplysningar från Riksidrottsförbundet att man där numera tillämpar de statliga rese- och traktamentsreglementena. Det är självklart att avdrag skall få göras för varenda krona upp till den nivå som reglementena bestämmer.

Herr Sundin har också en alldeles speciell uppfattning när det gäller »förutsättningslösa» utredningar. De av kammarens ledamöter som är intresserade kan ju läsa sista stycket i majoritetens skrivning. Om jag kan läsa rätt innantill har majoriteten där klart och tydligt sagt, att den avser en skattelättnad för idrottsmännen. Är det förutsättningslöst? Såvitt jag förstår innebär skrivningen en direkt beställning från riksdagen sida.

Jag kan aldrig föreställa mig att nuvarande Kungl. Maj:ts regering skulle sätta i gång en sådan utredning, om riksdagen beslutade en sådan. Den är opraktisk, icke genomförbar. Administrativt skall dessa frågor handläggas på ett annat sätt. Jag tycker att idrottsrörelsen och de statliga myndigheterna har kommit en god bit på väg. Låt dem fortsätta — med det beskedet att riksdagen har en allmän välvillig inställning till dessa beskattningsfrågor.

Om det nu skulle vara så, som herr Sundin säger, att en och annan person inom skattebyråkratin går hårt fram, får den saken justeras med andra metoder än sådana att det skrivs generella regler för hur myndigheterna skall bedöma idrottspriser av varjehandas slag.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr SUNDIN (cp) kort genmäle:

Herr talman! Det är ju ingen nyhet som bevillningsutskottets ordförande presenterar när han säger, att han aldrig kan tänka sig att nuvarande regering skulle kunna vara med om en skattelättnad för prestationer av det slag vi här talar om. Det betyder ju bara omskrivet, att regeringen inte skulle ha samma

känsla för idrottsfolket som vi har i denna fråga. Det innebär väl endast ännu ett undertecknande av den reservation, som har förts fram i detta sammanhang.

Sedan vill jag säga, att det nog ändå var ett relevant exempel som jag angav. Skattefriheten för dessa 2 000 kronor gäller ju mottagaren av pengarna, inte den som ger pengarna. Under sådana förhållanden är exemplet relevant. När det gäller toppidrottsmännen får man, såsom skett exempelvis i Umeå och även i Dalarna, anse det vara obehörigt att de får betala skatt för erhållna priser, vilka så länge amatörregeln gäller icke kommer att ha samma värde som de hade just när idrottsprestationen gjordes. Detta torde göra det så mycket mer nödvändigt att den nuvarande schablonen överges och att beloppet om möjligt höjs.

Vi har visserligen när det gäller den förutsättningslösa utredningen preciserat vissa önskemål, men det är väl ändå så, herr Ericsson, att varje utredning har möjligheter att pröva vad som är möjligt och inte möjligt att genomföra. Och det som reservanternas i detta sammanhang vill är att det skapas en större rättvisa för idrottsmännen än vad som för närvarande är fallet.

Herr ERICSSON, JOHN, (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag känner ett behov av att erinra herr Sundin om att man *inte* får citera på det sätt som han gjort!

Herr Sundin kom fram till att jag hade menat att den nuvarande regeringen inte vill ha generösare beskattningsregler. Jag har aldrig sagt något sådant, och mitt anförande går inte att tolka på detta sätt. Men ingen ledamot av denna kammare kan påstå att det blir generösare beskattningsregler för idrottsmännen, om den begärda skrivelsen till Kungl. Maj:t kommer till stånd, än vad som kan uppnås genom den nu praktiserade metoden, nämligen att de fria organisationerna förhandlar direkt med

Ang. beskattningen av idrottspriser myndigheterna för att lösa de föreliggande problemen.

Herr SUNDIN (cp) kort genmäle:

Herr talman! I reservanternas skrivning hänvisas till att det pågår överläggningar mellan riksskattenämnden och Riksidrottsförbundet. Jag tror inte jag misstolkar situationen efter de föredragningar och diskussioner, som förekommit i bevillningsutskottet, om jag antar att dessa överläggningar *icke* kommer att leda till något resultat.

Icke minst av denna anledning anser vi att den utredning vi föreslår är nödvändig.

Herr ERICSSON, JOHN, (s) kort genmäle:

Herr talman! Det har inte förekommit något vid föredragningarna i bevillningsutskottet, som säger att dessa förhandlingar inte kommer att leda till ett resultat. Herr Sundins påstående är taget fullständigt fritt ur luften.

Senast i dag på morgonen hade jag ett samtal med Riksidrottsförbundets ordförande, som är ledamot av Sveriges riksdag, och denne gav uttryck för den meningen — som jag hoppas att han offentligt tillkännager i andra kammaren — att dessa frågor skall handläggas på ett sådant sätt att det inger ömsesidigt förtroende. Förhandlingarna har ingalunda avbrutits utan det föreligger aktuella skrivelser i detta sammanhang.

Herr SUNDIN (cp) kort genmäle:

Herr talman! Till det sista vill jag bara genmäla, att beskattningen över huvud taget, vilket område det än gäller, inte har något samband med överläggningar som kan förekomma, utan är beroende av den lagstiftning som finns på området i fråga. Sedan står fältet fullständigt fritt för olika taxeringsmyndigheter att tolka den efter de linjer som de anser lämpliga.

Ang. beskattningen av idrottspriser

Herr ERICSSON, JOHN, (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Sundins senaste påstående gick ut på att det måste finnas en lagstiftning för att skatteförfattningarna skall kunna tillämpas.

Vad är det som framgår av det betänkande vi nu behandlar? Jo, att riksskattenämnden har utgivit anvisningar om vissa schablonregler. Dessa anvisningar är emellertid inte tvingande för den lokala taxeringsmyndigheten, men de är riktlinjer för dess arbete. Man följer alltså inte någon speciell skattelagstiftning utan tillämpar bara vissa anvisningar.

Herr SUNDIN (cp) kort genmäle:

Herr talman! Detta börjar nästan bli samma följetong som frågan om vi i vår framtida konstitution skall ha en eller två kammare i riksdagen! Det finns väl ingen större anledning att fortsätta debatten, eftersom denna fråga inte är av samma stora betydelse, men jag har den bestämda uppfattningen att utskottets ordförande försöker att förenkla problematiken för att om möjligt behåga idrottsfolket. Det är ändå så, att varje taxeringsmyndighet måste ha en lagstiftning att följa för att kunna genomföra beskattningen av objekten i fråga.

Herr SVANSTRÖM (cp):

Herr talman! Efter detta nog så animerade meningsutbyte mellan två giganter i bevillningsutskottet kan det väl förefalla nästan som en antiklimax att en enkel ledamot av denna kammare uppträder.

Emellertid har jag i viss mån ett förflutet i detta sammanhang. Jag tog mig nämligen orådet före att 1963 fråga finansministern om dessa ting, och det samma har jag gjort i år. Jag måste säga att jag vid bägge tillfällena fått en stark känsla av att finansministern gärna skulle se att man kunde få fram en

sådan tillämpning av gällande bestämmelser, att man åstadkommer så litet irritation som möjligt. Ty det är uppenbarligen på det sättet att vårt land i stora delar av världen, som har intresse för elitidrott, har varit föremål för en mindre trivsamt uppmärksamhet i detta sammanhang. I vissa organ har man väl nästan dragit ett löjets skimmer över den behandling som Sveriges folk ger sina mest framstående idrottsmän.

Jag vill understryka vad som här har sagts om att elitidrotten är helt nödvändig för att få fram en bredd i idrottsutövningen. Det är därför vi skall vara aktsamma om våra toppidrottsmän och försöka ännu mera befrämja deras intresse för idrottsutövandet. När jag 1963 fick svar från finansministern tillät jag mig understryka några ord, som jag hoppas skall bli bevingade, nämligen att »några småtterier inte skall tillämpas i detta sammanhang». Av svaret fick jag en bestämd uppfattning om att han gärna vill göra det bästa av saken.

Jag skall inte förneka att reservationen här innehåller vissa skrivningar som är uppmuntrande; om det är tillåtet för en enkel ledamot av kammaren att ge den elogen till utskottets ordförande — i den mån han är ansvarig för reservationen — får jag väl göra det. Men jag vill också samtidigt säga att den debatt som nyss fördes har förtagit en del av det goda intryck som man får när man läser skrivningen.

Anledningen, herr talman, till att jag ändå har tagit till orda är att jag i detta ärende också har väckt en högst personlig motion, som helt enkelt går ut på ett beslut att man skulle kunna vid beskattning av idrottsmännens tävlingspriser medge avdrag för intäktens förvärvande med maximerade schablonbelopp som i allmänhet skulle gå upp till prisernas praktiska värde. Det är, herr talman, särskilt det praktiska värdet som jag vill understryka. När det gäller amatöridrott har man all anledning att säga att detta värde inte är

särskilt stort. Som alla vet kan en amatöriddrottsman inte försälja sina priser utan att bli förklarad professionell.

Genom lottens hjälp har utskottsmajoriteten, som här har sagts, kommit att vid delningen av utskottet förorda den första motionen. Beträffande min motion har utskottsmajoriteten sagt, att i den mån den inte är besvarad genom skrivningen skall den icke föranleda någon åtgärd. Jag har emellertid vid min bedömning funnit att jag är tillfredsställd med utskottsmajoritetens skrivning, även vad det gäller min motion, eftersom en utredning självklart också måste komma att ta hänsyn till den speciella tankegång som jag har anfört i motionen.

Herr talman! För att nu i någon mån ge prov på den självtukt, som jag här omkvällen hade anledning att tala om från denna plats, skall jag inte orda vidare i denna fråga utan ber att få instämma i yrkandet om bifall till utskottets förslag.

Herr PETERSSON, ERIK FILIP, (fp):

Herr talman! Motsättningen mellan utskott och reservanter är säkerligen inte så stor som kammarens ledamöter kanske fick intryck av under första delen av debatten här.

Det är givetvis en något knepig sak att skattemässigt komma till rätta med frågan om idrottsmännens priser, men även reservanterna ger i sin försiktiga skrivning uttryck åt att det finns områden av detta problem, som inte är tillfredsställande. De pekar på några sådana. Det är väl på det sättet, att beskattningen av idrottsmännens priser inte riktigt passar in i vårt skattesystem, ty här är det fråga om prestationer som inte är av samma natur som vanligt arbete och vanlig tjänst.

Jag skall, herr talman, tillåta mig, eftersom här sagts så mycket redan, att peka på bara en enda sak som i detta fall är säregen för idrottsmännen, och det är den mycket långa tid de måste ägna åt förberedande träning.

Ang. beskattningen av idrottspriser

Det kan ju vara så att en idrottsman får arbeta i åratal innan han kan erövra ett pris, och envar vet ju att han får försaka mycket av fritid och att han får satsa hårt på sin förberedelse. Det är en sak som sedan inte kommer in i skattebilden. Man kan invända att idrottsmännen själva har nöje av sin träning och att de gör det för sin egen trivsel, men när man nu skall ge sig in på att skattemässigt bedöma prestationen måste man ha denna sak med i bilden.

Herr talman! Jag vill endast peka på denna detalj av problemet och yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr SCHÖTT (h):

Herr talman! Som aktiv idrottsledare har jag naturligtvis svårt att tåga still, utan jag vill gärna säga några ord i detta ärende.

Jag vill då först med tillfredsställelse konstatera den stora uppskattning, som man tydligt allmänt har när det gäller idrottsrörelsen. Man tycks också allmänt inse betydelsen av att vi har elitidrottsmän. De är nödvändiga för att vi skall få fart på breddidrotten, som ju ytterst är det väsentliga.

Som jag har uppfattat saken har både utskottet och reservanterna klart uttalat, att de önskar en generösare inställning vid beskattningen av idrottspriserna. Man är uppenbarligen överens om målet. Det är om vägarna som meningarna är delade.

Jag skall villigt erkänna att man härvidlag kan vara tveksam. Majoriteten vill ha en särskild utredning, medan reservanterna mera litar till de överläggningar som pågår mellan Riksidrottsförbundet och riksskattenämnden. För egen del beklagar jag att ärendet inte varit remitterat till Riksidrottsförbundet. Då kanske diskussionen här i dag kunde ha uteblivit. Jag vill endast uttala den förhoppningen, att man vilken väg riksdagen nu än väljer i detta ärende skall komma fram till ett

Ang. villabeskattningen m. m.

snabbt och generöst resultat så att man får bort den irritation som råder på detta område.

Frågan kan ju inte heller vara av den omfattningen att den kan ha något som helst inflytande på det statsfinansiella läget!

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr andre vice talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på godkännande av den vid betänkandet avgivna reservationen; och förklarade herr andre vice talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Ericsson, John*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes den vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr andre vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för nej-propositionen.

Då emellertid herr *Sundin* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 57;

Nej — 67.

Därjämte hade 2 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Vid den nu företagna omröstningen hade herr andre vice talmannen å den voteringsutrustning, som befunne sig i talmansbordet, av misstag nedtryckt den för herr förste vice talmannen avsedda ja-knappen. Å omröstningstavlan hade följaktligen för herr förste vice talmannen markerats en ja-röst, oaktat han vid tillfället varit frånvarande, medan herr andre vice talmannen, som avsett att rösta ja för egen del, å tavlan utmärkts såsom frånvarande.

Vid förnyad föredragning av bevillningsutskottets betänkande nr 11, i anledning av väckta motioner angående avskrivningsunderlaget för skogsvägar, m. m., bifölls vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Ang. villabeskattningen m. m.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 12, i anledning av väckta motioner angående villabeskattningen m. m.

Till bevillningsutskottet hade hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 18, av herr *Lundberg*, och II: 26, av herr *Regnéll*, vari yrkats, att riksdagen skulle besluta, att den nu gällande gränsen för skärpt villabeskattning — 100 000 kronor — skulle höjas med 25 000 kronor för varje å fastigheten mantalsskriven och till ägarens hushåll hörande person utöver fyra; ävensom

2) de likalydande motionerna I: 330, av herr *Manne Olsson* och fru *Walentheim*, samt II: 419, av herr *Nyström m. fl.*, vari föreslagits, att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att åtgärder måtte vidtagas för att snarast införa en särskild beskattning av fritidshus i syfte att giva de berörda kommunerna den inkomsthöjning, som måste anses vara väl motiverad.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande betänkandet av angivna orsaker hemställt, att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 18, av herr Lundberg, och II: 26, av herr Regnell, angående villabeskattningen, ävensom

2) de likalydande motionerna I: 330, av herr Manne Olsson och fru Wallentheim, samt II: 419, av herr Nyström m. fl., om en särskild kommunal beskattning av fritidshus,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vid betänkandet hade fogats ett särskilt yttrande av herrar *Yngve Nilsson, Gösta Jacobsson, Lundström, Erik Filip Petersson, Sundin, Magnusson* i Borås, *Gustafson* i Göteborg, *Vigelsbo, Eriks-son* i Bäckmora och *Enskog*.

Herr OLSSON, MANNE, (s):

Herr talman! Efter behandling av motionerna I: 330 och II: 419 har utskottet i sitt utlåtande yttrat: »Enligt utskottets mening är det angeläget att kommunerna får ersättning för sina kostnader för fritidsbebyggelsen. Utskottet förutsätter därför att Kungl. Maj:t ägnar frågan särskild uppmärksamhet. Med hänsyn till att fritidsutredningens förslag f. n. är föremål för Kungl. Maj:ts prövning saknas emellertid anledning biträda skrivelseyrkandet i motionerna.»

Kommunernas inkomster kan under själva exploateringstiden många gånger vara otillräckliga. Byggnadslovsersättningen svarar i regel mot den normala kostnaden. Många byggnadsärenden kan bli mycket komplicerade med upprepade besök på byggnadsplatsen och med besvärsfrågor kanske till högsta instans. Eldsläckningsberedskap och släckningsarbete för sådana fritidsområden kan innebära mycket kostsamma uppgifter för kommunerna. Hälsovårdsnämndens bevakning av hälsovårdsstadgan och byggnadsplanebestämmel-

Ang. villabeskattningen m. m.

sernas efterlevnad i sanitära frågor kräver mycken tid. Vaghållningen till fritidsområdena medför stora kostnader för vägsamfälligheterna och allt oftare får kommunerna träda in. Olycksfall och sjukdom kan inträffa, vilket sätter sjukvårdsorganisationen på svåra prov.

Många fler exemplar skulle kunna anföras på kostnader, som kan beröra kommunerna i samband med fritidsbebyggelsen.

Herr talman! Med detta lilla inlägg vill jag ytterligare understryka angelägenheten av att den kommunala beskattningen av fritidshus snarast blir föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet, vilket utskottet också framhållit i sitt utlåtande.

Herr LUNDBERG (h):

Herr talman! I det särskilda yttrande som avgivits av oppositionens utskottsledamöter i anslutning till motionerna I: 18 och II: 26 anser man att frågan om de stora familjerna och villabeskattningen bör prövas i ett annat sammanhang, och med detta får jag som motionär förklara mig nöjd.

Ett av utskottets argument för avstyrkandet av motionen är enligt min åsikt godtagbart, nämligen det som gäller kontroll- och tillämpningssvårigheter. Men när jag läser att de i motionen föreslagna reglerna skulle vara någonting »helt främmande för svensk beskattningsrätt», att de ur rättvisesynpunkt skulle vara otillfredsställande och skapa tröskelproblem, tycker jag att situationen nästan är något komisk — tragikomisk skulle de säga som är hårdast drabbade. Ty nog är det väl så, att det var när man införde dubbelprogressiviteten med den nya villaskatten som man kom med någonting som är nytt och orättvist och som skapade tröskelproblem. Utskottets argumentering mot en ändring av en sådan här ny skattelag sammanfaller med oppositionens anmärkningar mot samma lag, när den skulle införas. En dålig och

Ang. villabeskattningen m. m.

tillkrånglad lagstiftning föder, det skall jag gärna medge, kanske något konstiga ändringsförslag.

Nu är det ju bara några månader sedan vi senast diskuterade dessa frågor, varför mycket väl inte bör sägas här. Jag försökte finna en uppslagsända för att ta bort skatteskräpningen för de stora familjerna, som kräver stort bostadsutrymme. Jag hittade denna gång icke någon tekniskt tillfredsställande lösning men hoppas få vara med när ärendet, enligt det särskilda yttrandets lydelse, »bör prövas i ett annat sammanhang».

Herr talman! För att eventuellt bespara den socialdemokratiska skatteexpertisen ett inlägg skall jag be att få yrka bifall till utskottets förslag — även om det yrkandet ställes helt formellt och utan någon som helst entusiasm!

Herr SUNDIN (cp):

Herr talman! Jag hade ju nöjet att vara med i villabeskattningsutredningen. Den proposition och det beslut som riksdagen sedermera fattade på grundval av dess utredning stod icke i överensstämmelse med utredningens förslag som sådant. Den gräns som vi då föreslog låg vid 125 000 kronor. Kungl. Maj:t föreslog 100 000 kronor och den socialdemokratiska majoriteten här i riksdagen följde — helt naturligt — Kungl. Maj:ts givna besked.

Med den ökning av byggnadskostnaderna som har ägt rum och som alltjämt äger rum är det fortfarande min bestämda uppfattning, att den gränsdragning som utredningen föreslog skulle ha skapat betydligt större rättvisa åt det stora flertalet villaägare i vårt samhälle såväl i dagens som i morgondagens läge. Nu har ju detta förslag så nyligen tagits av riksdagen att en reservation i anledning av en motion i den anda, som jag här talar om, antagligen skulle ha rönt samma öde som utredningsförslaget

då riksdagen fattade beslut i denna fråga förra gången.

Jag vill utöver detta bara säga, att det motionsförslag som nu föreligger över huvud taget icke tilltalar mig. Men jag förmodar att vi i sinom tid än en gång får pröva detta ärende i ett annat sammanhang, och då kanske vi får möjlighet att ändra bestämmelserna så att de blir rättvisare mot det stora antalet villaägare i vårt samhälle.

Herr talman! Även jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag — det kan ju vara roligt att göra det någon gång, inte bara av ren artighet utan även av något annat skäl.

Herr ERIKSSON, EINAR, (s):

Herr talman! Jag kan dela herr Lundbergs uppfattning att det, sedan de båda föregående talarna yrkat bifall till utskottets förslag, inte finns någon anledning för bevillningsutskottets »socialdemokratiska skatteexpertis» — såsom herr Lundberg uttryckte saken — ta till orda. Om vi verkligen skulle ta en diskussion på det hugskott, som herr Lundberg motionsledes har framfört, förmodar jag att det skulle bli en ganska egendomlig debatt. Herr Lundberg erkände ju själv att hans uppslag hade kommit ganska oöverlagt. Han hade inte tänkt sig in i de tekniska detaljerna.

Vad som är mest intressant i betänkandet är det motionsyrkande som har framställts av herr Manne Olsson och som han har pläderat för. Problemet är alldeles säkert synnerligen stort för sådana kommuner som till huvudsaklig del hyser sommargäster i fritidshus.

Som också framhålls i betänkandet, var denna fråga föremål för fritidsutredningens uppmärksamhet. Utredningen föreslog att som en kompensation till kommunerna skulle man ta en särskild avgift på fastigheterna. Detta förslag fick emellertid en mycket hårdhänt kritik i remissinstanserna, och jag kan förstå det. Genomförandet av en generell

Om befrielse för handikappade från bilskatt

avgift för fritidshuset strider i hög grad mot den praxis, som vi tillämpar inom vårt skattesystem. Någon form för att tillföra dessa kommuner en inkomst måste dock aktualiseras. Utskottet framhåller, att man förväntar att detta spörsmål skall kunna utredas och snarast möjligt föreläggas riksdagen för beslut.

Utskottet framhåller som viktigt, att det väl har lättat något för fritidskommunerna genom den senaste allmänna fastighetstaxeringen, då man väsentligt höjde skatteunderlaget för dessa kommuner. Jag tror att med den skrivning, som utskottet här gjort, har man tillmötesgått motionärerna i hög grad, vilket även herr Manne Olsson bekräftat.

Herr talman! Jag instämmer i yrkandet om bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande betänkande hemställt.

Om befrielse för handikappade från bilskatt

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 15, i anledning av väckt motion om befrielse för handikappade från bilskatt.

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, I: 324, av herrar *Göran Karlsson* och *Högström*, hade anhållits, att möjlighet till skattebefrielse för bil snarast måtte öppnas för handikappade, som erhöle bidrag av statliga medel enligt kungörelsen den 22 oktober 1965 (nr 544) om statsbidrag till vissa hjälpmedel för handikappade.

Utskottet hade i det nu föredragna betänkandet på åberopade grunder hemställt, att motionen I: 324, av herrar *Göran Karlsson* och *Högström*, om befrielse för handikappade från bilskatt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr **KARLSSON, GÖRAN**, (s):

Herr talman! I denna fråga har herr *Högström* och jag väckt en motion om att den som har invalidbil, men som inte har förvärvsarbete, skall kunna befrias från bilskatt.

Det behövs inga långa motiveringar för att klargöra, att man på detta område bör åstadkomma förbättringar. Den som i dag har förvärvsarbete och äger ett invalidmotorfordon, en bil exempelvis, kan erhålla skattebefrielse; den som inte har förvärvsarbete och följaktligen ligger i en lägre inkomstklass kan däremot tyvärr inte erhålla motsvarande skattebefrielse. Vi finner, att denna ordning inte är bra. Vi har velat peka på problemet, därför att vi tror att man bör bereda möjlighet till skattebefrielse också för dem som får nytta av det beslut, som riksdagen fattade 1965 om bidrag med ett par tusen kronor till inköp av bil.

Bevillningsutskottet har avstyrkt motionen och hänvisar bland annat till handikapputredningen, som även har att syssla med de handikappades transportproblem. Jag har förståelse för den synpunkten. När det finns en utredning, har den ju möjlighet att ta upp frågan till behandling. Jag är emellertid rädd för att handikapputredningen har så mycket på programmet, att den inte hinner med allt, om den skall vara klar till 1968 års riksdag. I den situationen skulle jag gärna ha sett att bevillningsutskottet hade behandlat motionen något annorlunda.

En sak till vill jag säga. I en passus i utlåtandet står det att en person som exempelvis har hjärtsjukdom inte skulle kunna erhålla det här bilbidraget. Efter som förslaget sålunda inte kan gälla alla handikappade, finns det skäl till att inte bifalla förslaget, anses det vidare, men jag tror att utskottet har tolkat bestämmelserna alldeles felaktigt därvidlag. En människa som har hjärtbesvär och därför har svårt att förflytta sig har ju utan vidare möjlighet att erhålla de 2 000 kronor som det i regel rör sig om.

Om ändring i beskattningen i syfte att främja mindre företags utveckling

Utskottets skrivning håller därför inte riktigt i sak.

Eftersom alla föregående talare visat sig nådiga gentemot bevillningsutskottet och inte ställt några yrkanden, skall inte heller jag yrka bifall till motionen i den här frågan. När nu bevillningsutskottet skrivit att handikapputredningen skall behandla frågan och framlägga förslag så snart som möjligt, vill jag bara uttala förhoppningen att förslaget verkligen skall komma till 1968 års riksdag.

Herr JOHANSSON, TAGE, (s):

Herr talman! Efter herr Karlssons anförande kan jag inskränka mig till att yrka bifall till utskottets betänkande. I sak är utskottsmajoriteten ense med motionärerna i den här frågan, och utskottet fattade sitt beslut med anledning av ett besked från handikapputredningen. Vi fick nämligen beskedet att frågan skulle behandlas i sådan tid att vi kunde få den till riksdagen redan under nästa år. Då fann vi, att vi inte hade något att vinna på att skriva till Kungl. Maj:t i ärendet.

Jag hemställer alltså om bifall till utskottets betänkande.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu ifrågavarande betänkandet hemställt.

Om ändring i beskattningen i syfte att främja mindre företags utveckling

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 16, i anledning av väckt motion om ändring i beskattningen i syfte att främja mindre företags utveckling.

Till bevillningsutskottet hade hänvisats en inom riksdagen väckt motion, II: 711, av herr *Johansson* i Skärstad och herr *Börjesson* i Falköping, i vilken motion hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om översyn och förslag rörande änd-

ringar i beskattningsreglerna i syfte att främja de mindre företagens konsolidering, självfinansiering och utveckling.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet på anförda skäl hemställt, att motionen II: 711, av herr *Johansson* i Skärstad och herr *Börjesson* i Falköping, om ändring i beskattningen i syfte att främja mindre företags utveckling, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade anförts av herrar *Yngve Nilsson*, *Gösta Jacobsson*, *Lundström*, *Erik Filip Petersson*, *Sundin*, *Magnusson* i Borås, *Gustafson* i Göteborg, *Vigelsbo*, *Eriksson* i Bäckmora och *Enskog*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort erhålla den ändrade lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen, med bifall till motionen II: 711, av herr *Johansson* i Skärstad och herr *Börjesson* i Falköping, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om översyn och förslag rörande ändringar i beskattningsreglerna i syfte att främja de mindre företagens konsolidering, självfinansiering och utveckling.

Herr JACOBSSON, GÖSTA, (h):

Herr talman! Den borgerliga hälften i bevillningsutskottet har samstämmigt ställt sig bakom centermotionärernas hemställan om översyn och förslag rörande ändringar i beskattningsreglerna i syfte att främja de mindre företagens konsolidering, självfinansiering och utveckling. Det är enligt vår åsikt en mycket angelägen sak det gäller för denna företagskategori. Jag har själv tidigare gång efter annan motionsvägen framfört liknande förslag till sådana ändringar i beskattningsreglerna som tar sikte på att främja de mindre företagens konsolidering.

Småföretagen är utan tvivel ganska styvmoderligt behandlade i beskattningshänsende, och på grund härav ställde vi oss positiva till det förslag

Om ändring i beskattningen i syfte att främja mindre företags utveckling

som nu har framförts i reservationen. Vi vill särskilt stryka under behovet av ökade självfinansieringsmöjligheter för de mindre företagen. Mindre företag har nämligen sämre sådana möjligheter än andra företag. De har inga investeringsfonder, de har små möjligheter att avskryva på lager och maskiner, m. m.

I syfte att underlätta självfinansiering och kapitalbildning inom denna företagskategori har jag själv vid tidigare riksdagar framlagt motioner om avdrag i begränsad omfattning vid inkomsttaxering för avsättning till vad jag kallar en självfinansieringsfond, som skulle öppet redovisas i bokföringen. Detta förslag har varit något av ett kärleksbarn för mig i riksdagen, men jag har hittills haft ganska ringa framgång med det. En förutsättning för ett sådant avdrag skulle enligt min mening vara att inkomsten redovisas bokföringsmässigt. Även jordbrukare skulle ha motsvarande avdragsrätt. Avdraget skulle årligen begränsas till förslagsvis 10 procent av årsvinsten, varjämte fondens totala storlek skulle maximeras till 50 000 kronor. En tidsbegränsning på tio år skulle föreskrivas för fondens återförande till beskattning, varvid reglerna för ackumulerad inkomst skulle tillämpas. Det innebure en form av skattekredit, som vore till gagn för småföretagen.

Eftersom, herr talman, denna tanke — som sagt — är ett kärleksbarn för mig, har jag inte kunnat låta bli att erinra om detta praktiska förslag, som jag i flera år har väckt motion om. Det ligger helt i linje med reservanternas yrkande. Att företagsskatteberedningen tar upp detta och andra förslag är inte utan vidare klart. I motsats till utskottsmajoriteten har reservanterna velat ha en särskild skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet.

Jag yrkar, herr talman, bifall till reservationen.

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! Herr Gösta Jacobsson talade om ett kärleksbarn. Det var ett

vackert uttryck. Han har väl uppmärksammat vad utskottsmajoriteten säger i sitt betänkande, nämligen att man nu delvis är på väg att lösa dessa frågor för enskilda företagare när det gäller pensionsrätt och liknande. Investeringsfonderna lämpar sig väl inte gärna för fysiska personer, där beskattningen är progressiv. I det fallet får man väl finna andra former för att klara självfinansieringen.

Det finns anledning att peka på vad som anföres på sidan 3 i betänkandet, första stycket, där det talas om att de mindre företagen är hårdare beskattade än storföretagen. Det framgår nämligen att de företagare som har en inkomst över 90 000 kronor — det är då man kommer upp i paritet med procentbeskattningen för aktiebolag — utgör bara en halv procent av totala antalet rörelseidkare. Herr Gösta Jacobsson vet att företagen betalar 40 procent i statlig skatt. En fysisk person skall tjäna över 90 000 kronor för att skatten skall utgå efter högre procenttal, förutsatt att han är gift. Jag tycker att denna siffra säger åtskilligt mer än många andra resonemang, alltså att endast en halv procent av alla enskilda rörelseidkare kommer över summan 90 000 kronor.

Herr Gösta Jacobsson påstår att mindre företag inte har samma avskrivningsmöjligheter som större, vilket jag dock måste beteckna såsom en sanning med modifikation. I verkligheten är det väl ofta så att man, i den mån som rörelsen är givande, kan anskaffa varulager, maskiner och liknande, för vilket det finns avskrivningsmöjligheter. Det blir en god sparbössa även för dessa mindre företag. Problemet nu är väl: Skall man lyckas åstadkomma sådana överskott som kan möjliggöra att man kan utnyttja alla lagliga medel för avskrivning? Det är väl svårigheten nu. Det finns ett par saker som jag tror att man kan ändra. Jag är t. ex. ganska säker på att avskrivningsreglerna för byggnad blir ändrade; den frågan håller företagsskatteutredningen nu på att

Om ändring i beskattningen i syfte att främja mindre företags utveckling

fundera över, men vi är ju tämligen ense om att en ändring där bör komma till stånd.

Jag hemställer om bifall till utskottets förslag.

Herr JACOBSSON, GÖSTA, (h):

Herr talman! Det är ytterst få småföretagare som kommer upp till en så hög beskattningsbar inkomst som 90 000 kronor; utskottsordföranden pekade ju på den gränsen. Men frågan gäller inte detta utan möjligheterna att göra avdrag i beskattningshänseende, och enligt min mening bör dessa möjligheter göras bättre för små företag. En frisör, en skräddare eller liknande företagare har exempelvis synnerligen små lager och inte särskilt mycket maskiner heller. Därför saknar han nästan helt möjligheter att konsolidera företaget via beskattningen — all inkomst beskattas med ringa möjlighet till avdrag. Han har små möjligheter att lägga upp reserver.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr ISACSON (h):

Herr talman! Bevillningsutskottets ordförande sade att han när det gäller avskrivningsreglerna för byggnad väntar en förändring och förbättring. Företagsskatteutredningen funderar på detta, yttrade han. Jag tycker att denna fråga har diskuterats under många, många år. En rad förslag har framlagts och till och med remissbehandlats. Man har väntat att regeringen så småningom skulle gå till handling, men ännu har inte något förslag lagts fram. Herr Ericson säger nu att man *funderar* på saken. Jag undrar, går det att få någon upplysning om hur länge man kommer att fundera?

Jag har en bestämd känsla av att det här skulle behövas någonting annat än ett fortsatt funderande.

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! Med mitt yttrande avsåg jag att ge den meningen till känna att det inom riksdagens partier finns resonans för en sådan här förändring. Jag har ingen möjlighet att ange när regeringen kan lägga fram ett förslag, men så mycket är väl klart att ändrade avskrivningsregler för byggnader innebär en rätt genomgripande reform som kommer att kosta mycket pengar. Herr Isacson är medveten om att skatteunderlaget när det gäller rörelse inte har någon tendens att öka, vilket i sin tur sammanhänger med de mycket gynnsamma skatteregler vi har — företagarna kan ju tack vare dem behålla pengarna i sin rörelse i samband med avskrivningar, fondavsättningar o. s. v.

Herr Jacobsson talar om smärre företagare och nämner att exempelvis en frisör inte kan skriva bort någonting — hans varulager har så litet substansvärde. Det kan vara riktigt, men arbetsuppgiften är väl inte heller i sådana fall av den karaktären att man kan säga att företagaren löper risker. Naturligtvis löper han i arbetet samma risker som varje annan fysisk person, men som företagare är han inte underkastad några speciella risker. Numera har han ju också möjlighet att ordna sin pensionering på ett hyggligt sätt.

Det jag avsåg var vad man i allmänhet kallar småföretagare av gängse typ.

De 90 000 kronorna i inkomst, säger han, är det inte många som uppnår. Nej tyvärr, men då har dessa personer ju inte heller en hårdare beskattning än vad bolagen har. Beloppet 90 000 kronor är valt med tanke på att man vill finna den gräns där aktiebolagsbeskattningen och beskattningen av fysisk person möter varandra. Jag tycker att den siffran är mycket upplysande.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr andre vice talmannen enligt de därunder framkomna yrkandena gjorde propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vi-

dare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid betänkandet avgivna reservationen; och förklarade herr andre vice talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Jacobsson, Gösta*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 16, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr andre vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstade för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Jacobsson, Gösta*, begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 68;

Nej — 58.

Därjämte hade 2 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande jordbruksutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna på driftbudgeten för budgetåret 1967/68 inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner.

Ang. stöd åt hästaveln, m. m.

Punkterna 1—7

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 8

Ang. stöd åt hästaveln, m. m.

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att dels medgiva, att under budgetåret 1967/68 finge beviljas statlig kreditgaranti för lån avseende inköp av avels- och ridhästar intill ett belopp av 500 000 kronor, dels ock till Befrämjande av husdjursaveln m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 1 483 000 kronor.

I förevarande sammanhang hade utskottet behandlat två likalydande motioner, nämligen I: 457, av herr *Larsson, Thorsten, m. fl.*, och II: 821, av herr *Jönsson* i Ingemarsgården *m. fl.*, i vilka motioner anhållits, att riksdagen måtte godkänna Kungl. Maj:ts förslag till anslagsanvisning samt förordats, att fördelningen av anslagsposten till stöd åt hästaveln skulle verkställas av lantbruksstyrelsen efter samråd med den till styrelsen knutna hästavelnämnden.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten av angivna orsaker hemställt, att riksdagen måtte

a) medgiva, att under budgetåret 1967/68 finge beviljas statlig kreditgaranti för lån avseende inköp av avels- och ridhästar intill ett belopp av 500 000 kronor,

b) till Befrämjande av husdjursaveln m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 1 483 000 kronor,

c) lämna motionerna I: 457 och II: 821 utan åtgärd.

Vid punkten hade reservation avgivits av herrarna *Carl Eskilsson, Nils Hansson, Hermansson, Isacson, Skårman, Hansson* i Skegrie, *Hedin, Jönsson* i Ingemarsgården, *Dahlgren* och *Berndtsson*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss angiven del hava den lydelse, reservationen visade, samt att ut-

Ang. stöd åt hästaveln, m. m.

skottet bort under c hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till motionerna I: 457 och II: 821, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad reservanterna anfört angående fördelningen av medlen till stöd åt hästaveln.

Herr ISACSON (h):

Herr talman! Innan jag går in på argumenteringen för reservationen vid denna punkt skulle jag vilja ta upp frågan om det sätt på vilket propositioner numera skrivs. Det kan måhända förefalla litet förvånande, men jag har inte kunnat undgå att under vårriksdagen vara förvånad över det sätt på vilket propositionen i år rörande jordbruksdepartementets verksamhetsområde är skriven. Med tanke på det antal trycksidor som vi riksdagsmän på ett eller annat sätt skall gå igenom är det självfallet skönt att antalet inte är så stort, och ur den synpunkten kan det ju vara föredömligt att en departementschef är så kortfattad som möjligt. I år söker man emellertid på punkt efter punkt efter motivet för departementschefens ställningstagande. Många gånger är skrivningen så knapphändig att man inte får en aning om vad departementschefen tänkt eller varför han har tänkt på ett visst sätt. I stället har någonting nytt införts. Departementschefen förklarar anledningen till att vissa ämbetsverk och institutioner finns till och bedriver på det sättet något av en studiecirkel- eller upplysningsverksamhet. Jag kan inte underlåta att till protokollet få antecknat detta förhållande.

På sid. 26 behandlas t. ex. statens växtskyddsanstalt. På ett tiotal rader beskrivs där vad anstalten gör och vilka uppgifter den har. Anstalten begär emellertid ett anslag på cirka 68 000 kronor med följande motivering: »För att bl. a. minska användningen av starkt giftiga kemikalier för bekämpning av insekter bör ekologiska undersökningar av skadegörarna bedrivas vid anstalten». Detta är en mycket intressant uppgift. Anstaltsstyrelsen vill alltså ver-

ka för att få fram medel utan negativa biologiska effekter.

På denna punkt har jordbruksministern inte bifallit anslagsframställningen, men han har inte angivit anledningen till sitt ställningstagande. Det konstateras bara på några få rader följande: »Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 3 051 000 kr. Jag har därvid, utöver medel till löneomräkningen, beräknat 17 000 kr. för att täcka merkostnaden för kontroll av växtmaterial som importeras under annan tid än ordinarie arbetstid.» Omedelbart därefter följer Kungl. Maj:ts hemställan.

Denna synnerligen kortfattade motivering förvånar den som studerar dessa frågor. Man tvingas att gå tillbaka till petitan och de övriga källskrifterna, vilket i och för sig förstås kan vara nyttigt. Men inte heller där får man svar på motivet till ett avslag på en intressant fråga. Jag har en känsla av att departementschefen tidigare på en punkt som denna skulle ha uttalat att han inte ville ta ställning till exempelvis det redovisade anslaget antingen av statsfinansiella skäl eller på grund av att dessa problem kommer att beaktas av en utredning, nämligen i detta fall naturresursutredningen.

Det är sådant som man inte kan låta bli att förvåna sig över. Jag vill bara till protokollet anteckna detta. Det blir inte lättare för oss enskilda riksdagsmän att arbeta när vi vet så litet om motivet för departementschefens ställningstagande.

Sedan skulle jag vilja gå över till punkt 8, befrämjande av husdjursaveln m. m. Det är en reservation knuten till den punkten, och det är en reservation som på intet sätt kan sägas vara av någon större betydelse. Jag skulle vilja uttrycka saken så att reservationen har tillkommit i förtrytelsen över att vi inte kommit överens i jordbruksutskottet på denna punkt. Bakom reservationen ligger en motion om att det lilla anslag som nu beviljas till hästaveln skulle få

ses som en klumpsumma, över vilken lantbruksstyrelsen skulle få förfoga, utan att riksdagen fastställer delramar för detta ändamål. Jag tror att det skulle vara ett praktiskt förfaringsätt — vi har velat hävda detta i motionen och i reservationen. Att man inte kunde komma överens om en skrivning i detta fall tycker vi bara är ett bevis för att man inte ser tillräckligt praktiskt på saken från den andra sidan.

Jag vill alltså med denna motivering yrka bifall till reservationen vid punkt 8.

Herr HANSSON, NILS, (fp):

Herr talman! Vad som föranledde mig att begära ordet redan på denna punkt var att herr Isacson uttalade ett allmänt omdöme om propositionen. Jag kan i viss mån instämma med honom om att årets proposition är svårsläst. Han nämnde att omfånget är ungefär bara hälften av föregående års proposition. Detta beror till dels på att många punkter är utbrutna för att behandlas i samband med särskilda propositioner. Det beror också på att man i år har gjort avsevärda besparingar i uppställningar och motiveringar. Jag håller med herr Isacson om att detta har medfört att läsningen avsevärt försvårats. På många punkter är det svårt att komma till klarhet om vad som verkligen föreslås utan att gå till de olika verkens petitaäskanden. Jag hörde av vårt sekretariat att man där i större utsträckning än tidigare har infordrat petita från verken. Jag vill här understryka att det är ett önskemål från utskottets sida att vi får en fylligare skrivning som underlättar läsningen. En orsak till nedskärningen i år lär vara den konflikt som rådde när propositionen skrevs. Det är ändå befoget att vi här säger ifrån att vi önskar en fylligare skrivning, så att vi inte behöver studera respektive petita vid sidan om för att rätt förstå propositionens innehåll.

Vad propositionen i övrigt beträffar

Ang. stöd åt hästaveln, m. m. skulle jag vilja citera något av vad en av petitaförfattarna skriver: »Årets statsverksproposition är utomordentligt restriktiv. Sparsamhetens kyliga och snåla vindar blåser tvärsigenom hela det statliga verksamhetsfältet. Praktiskt taget inget område lämnas oberört. De vackert och omsorgsfullt uppmurade petitabyggnaderna smulas obarmhärtigt sönder från grunden och ramlar ihop som korthus. Departementsprövningen har närmast karaktären av rena bombräden. Det är inte mycket mer än ruinhögar som blir kvar av petitorna — knappt det ibland.» Det är alltså inledningen. Sedan går författaren vidare och säger att han förstår orsaken. Det är vårt ekonomiska läge o. s. v., och så fortsätter han: »För skogsbrukets vidkommande måste emellertid från dess företrädares sida allvarligt beklagas att kraftigt restriktiva åtgärder i fråga om det statliga stödet till näringen skall behöva sättas in just vid en tidpunkt som den nuvarande. I stället för en åtstramning synes tvärtom i rådande brydsamma lönsamhetsläge för skogsbruket en ökning av det allmännas insatser ha varit påkallad för att göra det möjligt för företagen att — till båtнад för landet — någorlunda snabbt komma ur den nuvarande pressande ekonomiska vågdalen. En ökad statlig satsning borde med andra ord ha varit pengar som, sett på längre sikt, skulle räntat sig.»

Jag förstår rätt väl departementschefens sparsamhetsnit, och jag tror t. o. m. att om jag varit i hans kläder hade jag handlat på ungefär samma sätt med hänsyn till det olyckliga ekonomiska läge som vi nu befinner oss i. Men det är inte min mening att gå in på det ekonomiska spörsmålet. Det var länge sedan jag hade anledning delta i kammarens ekonomiska debatter. Men jag skulle vilja understryka den sista meningen i citatet, nämligen att en ökad statlig satsning borde ha varit pengar som, sett på längre sikt, skulle räntat sig. Jag tror att dessa ord kan

Ang. stöd åt hästaveln, m. m.

vara berättigade. I varje fall är de värda att diskutera.

Jag tänker då bl. a. på den hittills underdimensionerade skogliga forskningen. Här har emellertid sedan vi skrev utlåtandet och behandlade propositionen hänt en del genom att departementschefen i går eller i förgår på kammarens bord lade fram proposition nr 51 om den skogliga forskningen. Jag har inte hunnit mer än flyktigt granska den, men jag har ändå fått intrycket att den är positiv, och det är glädjande. Det är alltså en positiv insats från departementschefens sida som jag uppskattar, men den får vi tillfälle att återkomma till.

Vad jag i första hand ställer mig frågande till och där positiva insatser kanske i första hand borde ha kommit i fråga är läget i övre Norrland. Jag undrar om inte satsningen på skogsbruket där borde ha varit större i nuvarande läge. Vi har ju i kammaren diskuterat virkesbalanser i övre Norrland, vilka i viss mån varit något motsäggande. Man har fruktat rätt stor råvarubrist. Somliga har varit optimistiska, andra mera pessimistiska. I proposition nr 51, som grundar sig på ett betänkande av f. generaldirektör Erik Höjer som ensamutredare, instämmer denne i vad långtidsutredningen framhållit, nämligen att knapphet på virke kan uppstå i Norrland redan före 1970. Det är en kort nådatid vi har, och blir det en allvarlig råvarubrist kommer det naturligtvis att få mycket allvarliga konsekvenser för övre Norrland.

Jag skall inte gå närmare in på dessa problem, men jag tror att departementschefen bör beakta dem. Det är just där som jag ställer mig tveksam om huruvida man inte trots det ekonomiska läget skulle ha gått in för större och kraftigare åtgärder. Jag tror nämligen att läget är mycket allvarligt där uppe och att en brist på råvaror kan få mycket allvarliga följder. Både på skogsvårdens, skogsvägsbyggandets, skogsdikningens m. fl. områden skulle

jag gärna ha sett att man för nästa budgetår satt in större krafttag för att förhindra att ett katastrofläge inträder.

Nu skall jag emellertid villigt erkänna att departementschefen kan åberopa en del till sitt försvar i detta fall. Jag väckte förra året en motion om medel för försöksverksamhet med mekaniserad dikning och skogsodling kombinerad med gödsling. Jag tänkte då inte minst på de ofantliga arealer av välbelägna sumpmarker som finns i Norrbotten och Västerbotten och som kan, om de görs produktiva, producera miljontals kubikmeter virke. Denna motion fick ett ganska surt mottagande i utskottet av departementschefens partikamrater. Det blev ändå till slut en ganska positiv skrivning, men det blev inga medel.

Det är med desto större tillfredsställelse som jag noterat att skogsstyrelsen har äskat ett anslag på 100 000 kronor för detta ändamål, och sedan har departementschefen — någon har sagt att det skett av misstag, men jag hoppas så inte är fallet — ökat beloppet till 200 000 kronor. Jag är naturligtvis mycket glad över detta, helst som denna medelstildelning har kombinerats med inrättandet av en laboratur i skoglig torvmarkslära. Min enda anmärkning är att det hade varit klokt att även höja anslaget till skogsdikning över huvud taget. Dessa 200 000 kronor tas nämligen från det anslag på en halv miljon kronor, vill jag minnas, som utgår till skogsdikning, alltså i år ett oförändrat anslag.

Jag ser också i denna nya proposition att generaldirektör Höjer, anvisar denna så att säga dikningsväg som en av de viktigaste vägarna att öka våra virkestillgångar, alldeles speciellt i Norrland.

Herr talman! Vad jag här anförde var något allmänt om propositionen. Om reservationerna har jag inte mycket att säga — det är ju där fråga om rätt obetydliga saker. Jag förekommer själv bara under en reservation och

den gäller den punkt som vi nu behandlar. Där har jag bara att instämma i vad herr Isacson har yrkat, nämligen bifall till reservationen. Det är ju inte här fråga om några ytterligare medel, utan det är bara fråga om en klok fördelning, eller rättare sagt en friare dispositionsrätt över de medel som är anslagna till stöd åt hästaveln.

Jag ber alltså att få yrka bifall till reservationen.

Herr statsrådet **HOLMQVIST:**

Herr talman! De båda föregående talarna har tagit upp ett par kanske mera allmänna frågor, och jag skall i mitt inlägg här inte beröra just den punkt som vi nu behandlar, utan jag skall säga några ord i anslutning till vad herr Isacson anförde, med vilken också herr Hansson i viss mån instämde.

Jag tror nog att alla kammarens ledamöter har märkt att den trave av huvudtitlar som vi hämtade på våra bänkar här i kammaren den 11 januari i år var betydligt mindre omfångsrik än den varit tidigare år. Detta gäller ju inte bara nionde huvudtiteln utan samtliga huvudtitlar som i år är redigerade efter en annan princip än tidigare, och detta har väl också lett till en viss minskning av antalet trycksidor.

När det gäller just nionde huvudtiteln måste vi — som herr Hansson påpekat — beakta att en del av de stora frågorna i år är utbrutna och antingen redan har presenterats eller kommer att presenteras i särskilda propositioner under riksdagen. Den nedbantning som vi kan konstatera — huvudtiteln omfattade i fjol 300 trycksidor och nu 175 sidor — är kanske inte uttryck för vad vi normalt kan räkna med, men det kan ändå sägas att det nya sättet att presentera frågorna innebär en viss koncentration.

Herr Isacson har framhållit vad han uppfattar som brister. Vi har i allmänhet inte motiverat avslagen. Att en fråga inte förs fram kan bero på en eller flera omständigheter, och vi har i allmänhet

Ang. stöd åt hästaveln, m. m.

avstått från att offra utrymme på sådant.

Jag vill påpeka att det också finns klara förbättringar. Riksdagsledamöterna får i år en bättre orientering på vissa punkter än förut. När det gäller t. ex. statens växtskyddsanstalt, som herr Isacson talade om, under punkt E upp-tas nu inte bara det antal tjänster som yrkas utan också hur många tjänster som nu finns vid anstalten. Man får då bättre möjligheter att jämföra med tidigare förhållanden. I år finns en fullständig redovisning av alla delposter i omkostnadsanslaget — förut har vi i allmänhet redovisat endast de poster där det har skett förändringar.

Vi presenterar nu frågorna på ett sätt som är annorlunda. Det kan å ena sidan sägas vara mera upplysande på vissa punkter, men å andra sidan medger jag gärna att koncentrationen naturligtvis har medfört att upplysningarna blivit knappare på andra punkter.

I jordbruksdepartementet står vi gärna till förfogande för att ge alla de upplysningar som utskottet behöver för att få tillräcklig insyn vid bedömningen av frågorna.

Skulle riksdagen mera allmänt reagera mot det nya sättet att presentera huvudtitlarna, föreställer jag mig att regeringen inte kan undgå att ta intryck av detta. Men några huvudtitlar har redan behandlats, och jag har inte noterat att man beträffande dessa har gjort motsvarande anmärkning.

Herr **LARSSON, THORSTEN**, (cp):

Herr talman! Med herr talmannens tillåtelse hade jag tänkt uppehålla mig vid den punkt vi nu behandlar. Det har här förts en diskussion om jordbruks-huvudtiteln och huvudtitlarna i allmänhet, och man har väl, som herr statsrådet just nu sade, märkt denna koncentration som kan innebära vissa nackdelar.

Låt mig nu återgå till punkt 8. Herr Isacson har behandlat den också. Jag fick den uppfattningen att det inte hade förekommit så stora meningsskilligtig-

Ang. stöd åt hästaveln, m. m.

heter i utskottet om den. Det gällde väl mest de mera praktiska åtgärderna.

Motionen avser inte heller annat än att försöka anlägga en praktisk syn på frågan om anslaget till hästaveln. Den motion som jag åberopar har förmenat att medlen bör ställas till lantbruksstyrelsens förfogande med en friare dispositionsrätt. Jag tror att detta vore en åtgärd som skulle befrämja smidigheten i tillämpningen. Detta kan ha ganska stor betydelse för hästavelsorganisationerna.

Hästsporten är i dag en allemanssport. Förr i tiden var den kanske inte det. Den ansågs vara en sport av mera exklusiv karaktär för de besuttna familjernas ungdomar. Men det är inte så nu. Jag erinrar mig ett tal som Per Edvin Sköld höll i andra kammaren ett av de första åren som jag var med i riksdagen, där han uppehöll sig vid hästsportens stora betydelse och karakteriserade den såsom nära nog en folkrörelse eller en idrottsrörelse, i varje fall som likvärdig med vilken idrottsgren som helst. Jag tror att hästsporten har denna stora allmänna betydelse, och det bör man beakta vid anslagsgivningen till hästaveln.

Hästavelsorganisationerna utövar sålunda en ganska betydelsefull verksamhet i det allmännas intresse. Jag skall inte bli mångordig, herr talman. Det är egentligen mycket sällan som jag talar i jordbruksfrågor trots att jag är jordbrukare.

Jag ber med detta alltså att få yrka bifall till reservationen, ty jag tror att vad som däri föreslås är av vikt för hästaveln, hur man än i princip ser på saken.

Herr ISACSON (h):

Herr talman! Jag skulle bara vilja säga till jordbruksministern att riksdagen naturligtvis skall vara tacksam över att antalet trycksidor i jordbrukshuvudtiteln minskat. Det bör vara en klar framgång att antalet trycksidor i år är betydligt mindre än tidigare. Paketet var lättare att bära, luntan var också lättare

att bläddra i. Men propositionerna bör väl ändå ge så utförliga upplysningar som möjligt, så att man inte skall behöva gå till källmaterialet för att få klarhet i ärendena. I ett utskott kan man naturligtvis alltid få fram erforderligt material, men det är ju inte bara de frågor man är med om att behandla i utskott som intresserar en, utan det gör också en rad andra frågor.

Även andra departementschefer har blivit påtagligt mer kortfattade i sina motiveringar, men jordbruksministern är mestare i det avseendet. Jag ifrågasätter starkt om det kan vara till gagn för riksdagens arbete att en departementschef är så ordknapp, och jag tycker det skulle vara glädjande om riksdagen på något sätt kunde ge sin mening till känna om den saken.

Det är uppenbart att statsverkspropositionen innehåller förbättringar. Det är t. ex. mycket trevligt att studera hur många befattningshavare det finns inom de olika ämbetsverken m. m. Vi kan ju konstatera att regeringen i år har lyckats bromsa den utveckling som Parkinsons lag beskriver, och det är naturligtvis ur regeringens synpunkt glädjande att kunna lämna en sådan redovisning i årets statsverksproposition.

Herr MOSSBERGER (s):

Herr talman! Herr Isacson och herr Nils Hansson börjar diskutera en del ärenden som skall komma och kanske några som har varit. Vad gäller propositionens skrivning och sådant har jordbruksministern redan svarat, så det behöver jag väl inte säga något mera om. Jag tycker att herr Isacson nog är ute i ogjort väder när han säger att det är så knapphändigt skrivet. Det har dock inte varit för kapphändigt för utskottet. Vi har diskuterat ärendet grundligt, inte bara på materialet i propositionen utan också på remissvar i många punkter. Av utskottssekretariatet har vi fått de uppgifter och upplysningar vi har behövt.

För att återgå till själva den punkt vi

Om statsbidrag till skogsskolan i Gammelkroppa

behandlar är det egentligen, som redan sagts, inte så mycket som skiljer. Motionärerna vill att lantbruksstyrelsen och hästavelsnämnden skall äga besluta om medelsförvaltningen för hästaveln.

Jag undrar om man inte har anledning att dra den slutsatsen att det är för att få mer pengar till denna rörelse. Kungl. Maj:t har ju följt lantbruksstyrelsens förslag när det gäller pengarna, och då kan man ju tycka att även reservanternas skulle kunna vara nöjda.

Herr Isacson sade att reservationen har tillkommit därför att vi inte kunde komma överens i utskottet. Ja, det är väl rätt naturligt att en reservation tillkommer under sådana förhållanden.

Man behöver kanske inte säga så mycket mer om detta. Ett bifall till reservationen skulle betyda en misstro mot Kungl. Maj:t när det gäller att fördela dessa pengar.

Vi beslöt så sent som under fjolåret om bestämmelserna här. Dessa bestämmelser har knappt hunnit tillämpas än, och redan nu begär man att vi skall ändra dem. Utskottet har ansett att det i dag inte finns någon anledning att ändra Kungl. Maj:ts förslag, och jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr förste vice talmannen, som för en stund övertagit ledningen av kammarens förhandlingar, att med anledning av föreliggande yrkanden propositioner beträffande utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan komme att framställas först särskilt angående mom. a och b samt därefter särskilt rörande mom. c.

På gjord proposition bifölls vad utskottet i mom. a och b hemställt.

Därefter gjorde herr förste vice talmannen i enlighet med de avseende mom. c förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid

punkten avgivna reservationen; och förklarade herr förste vice talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Eskilsson* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 1 punkten 8 mom. c, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr förste vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstade för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Eskilsson* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 68;

Nej — 54.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Punkterna 9—73

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 74

Om statsbidrag till skogsskolan i Gammelkroppa

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen, att till Statens skogsskolor m. m.: Omkostnader för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 585 000 kronor.

Om statsbidrag till skogsskolan i Gammelkroppa

I samband härmed hade utskottet behandlat de likalydande motionerna I: 118, av herr *Eriksson, Karl-Erik*, och herr *Kaijser*, samt II: 154, av herr *Jonasson* och herr *Andersson* i Örebro, vari anhållits, att riksdagen måtte dels i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att ett driftbidrag å 27 000 kronor avseende läsåret 1967/68 borde beviljas Värmlands-Örebro läns skogsskola, Gammelkroppa, dels till Statens skogsskolor m. m.: Omkostnader för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 612 000 kronor.

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten på återopade grunder hemställt, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 118 och II: 154, till Statens skogsskolor m. m.: Omkostnader för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 585 000 kronor.

Reservation hade avgivits av herrar *Karl-Erik Eriksson* och *Jonasson*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort erhalla den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt med bifall till motionerna I: 118 och II: 154, till Statens skogsskolor m. m.: Omkostnader för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 612 000 kronor.

Herr **ERIKSSON, KARL-ERIK**, (fp):

Herr talman! Skogsstyrelsen har i sitt anslagsäskande begärt ett anslag till Gammelkroppa skogsskola på 27 000 kronor. Denna framställning har departementschefen inte bifallit.

Skogsskolan i Gammelkroppa drives av en stiftelse, Värmlands och Örebro läns skogsskola. Den arbetar parallellt med statens skogsskolor. Intagningen vid skolan sker efter enahanda grunder som vid de statliga skolorna. Undervisningen vid skolan följer i stort sett kursplanerna vid statens skogsskolor.

Skogsstyrelsen inspekterar verksamheten vid skolan och tillsätter en ledamot i skolans styrelse.

I en skrivelse till skogsstyrelsen har Gammelkroppaskolans styrelse framhållit, att det ekonomiska läget är sådant att det ej synes möjligt att driva skolan i fortsättningen utan hjälp av statligt bidrag till lönekostnaderna. Skolan har begärt ett anslag på 27 000 kronor, vilket skogsstyrelsen, som jag tidigare nämnt, har tillstyrkt.

Skogsstyrelsen har också framhållit den goda utbildningen vid Gammelkroppaskolan. För oss som på nära håll följer skolans arbete skulle det framstå som en gård av rättvisa, om också denna skola finge något statligt stöd. Vi har därför motionerat om att det begärda anslaget på 27 000 kronor skulle beviljas. Jordbruksutskottet har avstyrkt motionerna, och herr *Jonasson* i andra kammaren och jag har reserverat oss.

Jag ber, herr talman, med denna korta motivering att få yrka bifall till reservationen.

Herr **MOSSBERGER** (s):

Herr talman! Det är riktigt, som herr *Eriksson* säger, att det i ett par motioner har yrkats på en förhöjning av anslaget med 27 000 kronor utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit. Utskottet har dock inte velat vara med om att ge det av motionärerna begärda bidraget till den enskilda skogsskolan i Gammelkroppa.

Det är inte första gången detta ärendet behandlas, utan motioner med liknande yrkanden har förekommit tidigare. Nu pågår emellertid en utredning om skogsbrukets yrkesutbildning, och så länge den arbetar vill utskottet inte tillstyrka något anslag. Med den motiveeringen, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Herr **ERIKSSON, KARL-ERIK**, (fp):

Herr talman! Till herr *Mossberger* vill jag bara säga att vi motionärer väl

Ang. finansieringen av den framtida sjöregleringsforskningen

känner till avslagsmotiveringen, men vi anser att skolan behöver stöd också under väntetiden. I denna vår uppfattning instämmer skogsstyrelsen, som i sina petita framhåller följande: »I avvaktan på det slutliga ställningstagande som kan väntas föreligga sedan skogsbrukets yrkesutbildningskommitté framlagt sitt slutbetänkande anser skogsstyrelsen att den nu aktuella verksamheten vid skolan bör stödjas.»

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjordes enligt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 75—89

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 90

Ang. finansieringen av den framtida sjöregleringsforskningen

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Fiskeristyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 2 427 000 kronor.

Enligt departementschefens mening borde erforderliga medel för sjöregleringsforskning på grund av minskat bidrag från vattenkraftsintressenter kunna utgå ur de fiskeavgiftsmedel vilka upptoges enligt 2 kap. 10 § vattenlagen.

I samband härmed hade utskottet behandlat motionen II: 823, av herr *Levin*, vari anhållits, att riksdagen måtte uttala, att de medel, som inflöte enligt kap. 2 § 10 vattenlagen, borde användas på sätt som riksdagen tidigare beslutat.

Enligt motionärens förslag borde även i fortsättningen beslut om medlens användande ske från fall till fall och medlen användas dels till olika slag av

forskning och försöksverksamhet på fiskets område, dels till olika slag av praktiska åtgärder i syfte att förbättra fiskbeståndet såväl i sötvattnen som vid kusterna och i havet.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte

a) till Fiskeristyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 2 427 000 kronor,

b) med bifall till motionen II: 823 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet i punkten anført i fråga om ianspråktagande av avgiftsmedel enligt 2 kap. 10 § vattenlagen för sjöregleringsforskning vid fiskeristyrelsens sötvattenslaboratorium.

Vid punkten hade avgivits ett särskilt yttrande av herrar *Hedström*, *Manne Olsson* och *Eskilsson* i Likenäs.

Herr **HEDSTRÖM** (s):

Herr talman! Vid denna punkt i jordbruksutskottets utlåtande har jag och herr Manne Olsson i denna kammare fogat ett särskilt yttrande. Vi anser nämligen i likhet med departementschefen att man tillfälligt kan ta medel till forskningen på detta område ur de fiskeavgiftsmedel som tas upp enligt 2 kap. 10 § vattenlagen.

Med det särskilda yttrandet har vi bara velat markera att frågan om den fortsatta sjöregleringsforskningen behandlas av 1962 års utredning rörande organisationen av fiskeristyrelsens laboratorieverksamhet. Alla som sysslar med dessa ting vet att fritidsfisket är intimt sammankopplat med denna fråga. Vi har fått kännedom om att fritidsfiskeutredningen sannolikt måste komma in på dessa problem, och först när den har avlämnat sitt betänkande kommer proposition att föreläggas riksdagen med de förslag som betingas därav.

Det är mot denna bakgrund vi har ansett att utskottet kunde åtnöjt sig med departementschefens förslag i avvaktan på det slutliga ställningstagandet. Jag

Om anslag till utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område

har dock intet annat yrkande än om bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i den under behandling varande punkten hemställt.

Punkterna 91—94

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 95

Om anslag till utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 285 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet behandlat de likalydande motionerna I: 651, av herr *Karlsson, Helge*, och II: 824, av herr *Levin m. fl.*, i vilka yrkats, att riksdagen skulle besluta att till bidrag enligt reglementet för statsunderstödd utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område skulle anvisas ett anslag av 150 000 kronor.

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten av angivna orsaker hemställt, att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 651 och II: 824, till Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 315 000 kronor.

Reservation hade anförts av herrar *Mossberger, Hedström, Augustsson* och *Manne Olsson*, fru *Lundblad* samt herrar *Trana, Eskilsson* i Likenäs och *Björk*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort erhålla den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 651 och II: 824, till Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 285 000 kronor.

Herr **MOSSBERGER** (s):

Herr talman! Under denna punkt har utskottsmajoriteten tillstyrkt en motion som går ut på ökning av anslaget till fiskerinäringen i allmänhet med 30 000 kronor utöver vad Kungl. Maj:t har äskat.

I motionen anföres att pengarna skall användas för studier, kursverksamhet och dylikt. Det är klart att även vi reserveranter har förståelse för att man också inom fiskerinäringen behöver en studieverksamhet. Men å andra sidan förstår vi att Kungl. Maj:t inte kunnat begära högre anslag när inte ens fiskeristyrelsen äskat några medel för detta behov. Styrelsen har nu 120 000 kronor till sitt förfogande på denna punkt; beloppet ökades med 20 000 kronor i föl.

Motiveringen när man nu begär ytterligare 30 000 kronor är att det finns en lång kö av sökande som önskar bidrag för studier. Jag vill nog tro att man har en lång kö, men så är det på alla områden — vilket område vi än tänker på finns det möjligheter att göra av med ytterligare pengar. Då har vi menat att motionärerna och även utskottsmajoriteten borde kunnat ta hänsyn till det kärva ekonomiska klimatet och nöjt sig med de 120 000 kronorna. Jag tror inte att det behöver bli något som helst kaos på detta område om vi nöjer oss med de föreslagna 120 000 kronorna.

Jag ber med dessa ord, herr talman, att få yrka bifall till reservationen vid denna punkt.

Herr **HERMANSSON** (cp):

Herr talman! Under förevarande punkt i det utskottsutlåtande som vi nu behandlar, vilken går under rubriken Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen, upptas bl. a. visst statsbidrag för utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område. Det utgår under innevarande budgetår med ett belopp av 120 000 kronor. Med stöd av detta bidrag anordnas undervisningskurser och studieresor, i regel av hus-

Om anslag till utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område

hållningssällskapen i samarbete med Fiskarnas studieförbund. Utöver navigation och maskinlära anordnas kurser i handhavandet av de många nya tekniska hjälpmedel som tillkommit under de senare åren.

Efterfrågan på statsbidrag till denna kursverksamhet har under en följd av år varit väsentligt större än tillgängliga medel, varför en stor del av planerade kurser ej kunnat komma till utförande. Under år 1966 ökade ansökningarna om bidrag med närmare 50 000 kronor till över 280 000 kronor. Då samtidigt omkostnaderna för anordnande av dylika kurser stigit väsentligt skulle en oförändrad medelsanvisning komma att betyda en ytterligare beskärning av det antal kurser som skulle kunna anordnas. Det skulle vara mycket beklagligt om så skulle ske, då denna kursverksamhet har blivit mycket uppskattad av fiskarbefolkningen och utgör, som det visat sig, ett lämpligt system för yrkesutbildning inom fiskarkåren.

Det har, herr talman, väckts motioner, nr 651 i denna kammare av herr Helge Karlsson och nr 824 i andra kammaren av herr Levin m. fl., i vilka hemställts att anslaget måtte höjas med 30 000 kronor, från nuvarande 120 000 till 150 000 kronor.

Jordbruksutskottets majoritet ställer sig positiv till förslaget och anför bl. a. följande: »Enligt utskottets mening utgör ifrågavarande kursverksamhet ett värdefullt led i strävandena att utnyttja möjligheterna till ökad rationalisering på fiskerinäringens område. Med hänsyn till kostnadsutvecklingen och speciellt det utbildningsbehov som ännu ej kunnat tillgodoses, finner utskottet skäl tala för att medelsanvisningen för ändamålet ökas med av motionärerna föreslaget belopp.»

När man läser vad reservanterna anfört finner man att även de är positivt inställda och till stora delar understryker utskottets synpunkter. Det är bara när det gäller att ta ställning som de negativa synpunkterna kommer fram.

Herr Mossberger sade att man måste ta hänsyn till det kärva ekonomiska klimatet, och det är naturligtvis ett starkt argument, inte minst i år. Här gäller det emellertid ett litet anslag och en höjning av detta med endast 30 000 kronor. Så illa ställt föreställer jag mig att det väl ändå inte är här i landet att anvisandet av detta belopp skulle bringa staten på knä. Det skulle emellertid betyda oerhört mycket för utvecklingen på detta område och för utbildningen av dessa människor, som får allt större och allt mer svårskötta båtar att handskas med. För dem skulle en anslagsökning av denna storleksordning betyda mycket.

Jag ber att med hänvisning till det anförda få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr KARLSSON, HELGE, (s):

Herr talman! Som motionär skulle jag ju kunna vara nöjd i och med att utskottet har tillstyrkt motionen och därmed en ökning av ifrågavarande anslag med 30 000 kronor. Jag vill emellertid ändå säga några ord med anledning av vad herr Mossberger som talesman för reservanterna yttrade.

Herr Mossberger ville, föreföll det mig, insinuera att vi motionärer inte ansåg oss böra ta hänsyn till det statsfinansiella läget. I likhet med herr Hermansson vill jag säga att jag inte tror att 30 000 kronor därvidlag kan ha någon avgörande betydelse. Det är alldeles givet att man kan krypa bakom den där frasen om det statsfinansiella läget. Vi måste naturligtvis vara medvetna om att yrkanden om anslagshöjningar kan göras också i andra avseenden. I detta fall ligger det dock något anorlunda till, ty den studie- och den utbildningsverksamhet som bedrivs med hjälp av dessa medel har ju för anletts av en ändring i sjöbefälskungörelsen som innebär att skeppare på dessa fartyg och även folk i maskinrummen måste ha en viss utbildning.

Om anslag till utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område

Många av fiskebåtarna faller just under denna bestämmelse. Fiskarna är helt enkelt tvingade att skaffa sig denna utbildning för att kunna bedriva sitt yrke.

Det har vidare betonats att anslaget föregående år ökades från 100 000 kronor till 120 000 kronor. Det är riktigt. Men jag vill, liksom herr Hermansson, understryka att behovet av dessa medel har ökat i än större omfattning, nämligen från 230 000 till 280 000 kronor.

Jag ber därför, herr talman, att med dessa ord få yrka bifall till utskottets hemställan på denna punkt.

Herr **MOSSBERGER** (s):

Herr talman! Det finns kanske inte anledning att ta upp någon större debatt i detta ärende. Jag erkänner att det kan vara en liten fråga, men 30 000 kronor hit och 30 000 kronor dit gör snart en hel del pengar. Jag förmodar att departementschefen även måste ta sådana hänsyn vid fördelningen av de medel han kan få.

Det har sagts att vi reserverter skulle vara särskilt avogt inställda mot fiskarkåren. Jag vill bestämt bestrida detta. Det är inte fråga om någon avoghet mot fiskarkåren som sådan, utan vårt ställningstagande grundar sig helt på vår uppfattning att man, i ett sådant läge som det vi nu lever i, inte skall öka anslagen på detta sätt.

Om det skulle vara så som Helge Karlsson säger, nämligen att det står en lång kö och väntar på utbildning och att fiskarna är tvingade att skaffa sig denna kompetens, tror jag att problemet kan lösas på annat sätt. Det är inte nödvändigt att öka anslaget bara för ett enda års skull.

Jag kan vidare inte låta bli att framhålla att det under innevarande riksdag från borgerligt håll har yrkats på en sänkning av statsutgifterna med cirka 10 procent. Om de borgerliga ledamöter som nu biträtt utskottets hemställan på denna punkt hade varit konsekventa, borde de ha yrkat på en

sänkning av anslaget med 12 000 kronor i stället för att föreslå en ökning på 30 000 kronor.

Herr **HERMANSSON** (cp):

Herr talman! Skall man verkligen, herr Mossberger, behöva slå så blint när det gäller att få till stånd en vettig avvägning på denna punkt? Vi har många gånger att ta ställning till miljonanslag, och då tycker jag att det kan vara anledning att syna motiveringarna i sömmarna. I detta fall gäller det en bagatellartad summa, som inte kan ha någon större betydelse från statsfinansiell synpunkt men som är av avgörande betydelse för de berörda fiskarnas utbildning.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr förste vice talmannen enligt de därunder framkomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr förste vice talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Mossberger* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 1 punkten 95, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen änyo uppläst, verkställdes till en

början omröstning genom uppresning. Herr förste vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstade för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Mossberger* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 59;

Nej — 61.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Punkterna 96—101

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 102

Ang. bidrag till naturvårdsupplysning

I denna punkt hade utskottet hemställt, att riksdagen måtte

a) med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet framlagda förslag samt med avslag å motionerna I: 364, av herr Isacson m. fl., och II: 456, av herr Lothigius, såvitt nu vore i fråga, till Naturvård: Bidrag till naturvårdsupplysning, m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor,

b) lämna motionerna I: 364 och II: 456 utan åtgärd, såvitt de ej förut behandlats.

Kungl. Maj:ts förslag innebar en anslagsökning med 50 000 kronor.

I motionerna I: 364 och II: 456 hade anhållits, att riksdagen måtte besluta a) att till Naturvård: Bidrag till naturvårdsupplysning m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett belopp av 760 000 kronor; b) att i skrivelse till Kungl. Maj:t föreslå, att en naturvårdskonferens skulle anordnas angående möjligheterna till en intensifierad naturvårdsupplysning.

Herr ISACSON (h):

Herr talman! På denna punkt föreligger ingen reservation, men jag tar mig

Ang. bidrag till naturvårdsupplysning
ändå friheten att begära ordet för att säga några ord med anledning av punkten Naturvårdsupplysning.

Utskottet har under denna punkt behandlat två motioner av undertecknad och herr Lothigius m. fl. Vi begärde där en ökning av anslaget med 310 000 kronor samt föreslog en skrivelse till Kungl. Maj:t med förslag att det skulle anordnas en speciell naturvårdskonferens. Utskottet har inte tillstyrkt motionerna, och vi har, såsom man säger i dylika sammanhang, på grund av statsfinansiella skäl inte kommit med någon reservation. Det finns emellertid ändå anledning att fästa uppmärksamheten på några hithörande problem, som ingalunda är alldeles oväsentliga.

Vi har en statens naturvårdsnämnd som skall handlägga alla dessa frågor. Av statens naturvårdsnämnd förväntar vi att nämnden, när den står klar i sin nya utrustning, skall ta många goda initiativ. Men samtidigt som ännu ingenting skett härvidlag överfylls landskapet av skräp, och folk fortsätter som om ingenting hänt att lorta ner den svenska naturen. Här borde tas mycket mer initiativ än det i själva verket görs på många håll. Vi har en del områden i vårt land där det har tagits värdefulla initiativ, och sådana initiativ förtjänar all uppskattning.

Men hur skall vi komma till rätta med dessa problem när så oändligt många människor inte förstår hur vansinnigt det är att slänga skräp omkring sig? Jag tror att vi här måste gå till väga på det sättet att vi i skolan tar upplysningen till hjälp. Vi måste uppfostra ungdomen från början i denna fråga, men också utnyttja massmedia för att klargöra för folk att man ingalunda slänger skräp gratis — någon måste betala det.

Detta problem diskuterades i fjol, och då hemställde riksdagen enligt allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 3 i skrivelse till Kungl. Maj:t att dessa frågor skulle göras till föremål för speciell uppmärksamhet. Sedan dess har regeringen, efter vad jag kan finna, inte ta-

Ang. bidrag till naturvårdsupplysning

git något initiativ, vilket jag tycker är ägnat att förvåna.

Nu har statsrådet Odhnoff nyligen talat om dessa problem och bl. a. sagt att man i fråga om engångsemballagen gör besparingar i handelsledet men skjuter över kostnaden till skattebetalarna. Det är alldeles riktigt. Men det är inte bara skattebetalarna, utan också markägare och andra som har ansvaret för naturen som i stor utsträckning får betala den fortsatta nedskräpningen.

Det är många intressanta frågor som här borde tas upp till en intensiv diskussion. Man borde kunna förvänta att regeringen tar ett initiativ som följd av allmänna beredningsutskottets och riksdagens enhälliga uttalande förra året. Vi har talat så många gånger om dessa frågor i riksdagen. Jag hoppas verkligen att regeringen nu tar ett initiativ, så att vi får klarlagt vilka möjligheter vi har att komma till rätta med detta ständigt växande problem — ty visst växer det. Det är ingen tvekan om att problemet om engångsemballaget blir större för varje år som går.

Jag vill, herr talman, med det anförda ha sagt att vi ingalunda är nöjda med vad som sker på detta område, men att vi med hänsyn till kostnaden inte angivit någon speciell reservation.

I detta anförande instämde herr *Skårman* (fp).

Herr *SVANSTRÖM* (cp):

Herr talman! Jag kunde också i stort sett nöja mig med att instämma i herr *Isacsons* synpunkter, men jag vill i anknytning till det berörda spørsmålet ändå säga några ord.

Det är uppenbart att det borde ha kunnat bli ett bifall till motionsyrkandet. Trots att ett enhälligt utskott föreslår avslag på det högre anslaget finns det ändå anledning att säga att den höjning som Kungl. Maj:t föreslår med 50 000 kronor i viss mån tyvärr är att

betrakta som en fiktion, eftersom det framgår av propositionen att såväl vattenvården som luftvården numera har inordnats under ett och samma anslag. Jag vill i det sammanhanget uttala den förhoppningen att de frivilligt arbetande organ som fått anslag under denna punkt inte nu kommer att få sina anslag beskärda på grund av den utvidgning av upplysningsområdet som skett genom att vatten- och luftvården också kom in jämte den vanliga naturvården.

Jag skulle också vilja säga att det är väldigt angeläget att hålla de frivilligt arbetande krafterna i gång genom en positiv bidragsgivning. Som jag många gånger tidigare har deklarerat har jag nöjet att hjälpa till i ett av de frivilligt arbetande organen, nämligen *Samfundet* för hembygdsvård. Vi håller där på att planera omfattande kampanjer i syfte att få till stånd bättre förhållanden när det gäller nedskräpningen i naturen och liknande problem. Jag anser att det frivilliga arbetet måste fortsätta och att det skall ske på en bred front — i skolorna, i scoutverksamheten och i studieorganisationernas och bildningsförbundens regi. Det är nödvändigt med ett betydande ekonomiskt bidrag från kommuner och landsting, men det måste ändå bli staten som bidrar med det väsentliga.

Herr talman! Med det jag nu anført vill jag understryka vikten av att vi ständigt håller intresset för dessa frågor levande. Uppfostran av människorna måste börja i hemmen. Man kastar ju inte apelsinskal på salsmattan, men man tycker sig med full rätt kunna göra det i parker och på offentliga platser. Det är ett uppenbart bevis på bristande aktning för de allmänna värden som en ren och trivsam natur innebär för oss alla.

Herr talman! Jag har inget yrkande.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande punkt hemställt.

*Punkten 103***Ang. dispositionen av domänverkets
markfond**

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Naturvård: Ersättningar till markägare m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet behandlat följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 182, av herr *Svanström* och herr *Pettersson, Harald*, samt II: 224, av herr *Jonasson m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning och förslag beträffande sådan ändring av reglerna för dispositionen av domänverkets markfond, att fondens medel kunde tagas i anspråk för inköp av särskilda natur- och fritidsområden samt för ordnande av friluftsanläggningar;

2) de likalydande motionerna I: 655, av herr *Sveningsson* och herr *Nilsson, Yngve*, samt II: 818, av herrar *Hedin* och *Petersson*, vari föreslagits, såvitt nu vore i fråga, att riksdagen skulle besluta a) att ändra grunderna för disponering av domänverkets markfond i enlighet med vad i motionerna anförts, b) att inrätta en fond för ersättning till markägare, vilka vore berättigade till ersättning enligt naturvårdslagen, c) att avslå Kungl. Maj:ts hemställan om att till Naturvård: Ersättning till markägare m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor, d) att av behållningen på domänverkets markfond anvisa 3 000 000 kronor till fonden för ersättning till markägare.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten på återopade grunder hemställt, att riksdagen måtte

a) avslå motionerna I: 655 och II: 818 i vad de, såvitt nu vore i fråga, avsåge ändrade grunder för dispositionen av domänverkets markfond,

b) lämna motionerna I: 182 och II: 224 utan åtgärd,

c) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 655 och II: 818, såvitt nu vore i fråga, till Naturvård: Ersättningar till markägare m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor,

d) lämna motionerna I: 655 och II: 818 utan bifall, såvitt de avsåge ianspråktagande av domänverkets markfond för nyssnämnda ändamål.

Reservationer hade avgivits

a) av herrar *Carl Eskilsson, Hermansson, Isacson, Hansson* i Skegrie, *Jonasson* och *Hedin*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss del hava den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort under b hemställa, att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 182 och II: 224 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsam prövning och förslag beträffande sådan ändring av reglerna för dispositionen av domänverkets markfond, att fondens medel kunde tagas i anspråk för inköp av särskilda natur- och fritidsområden samt för ordnande av friluftsanläggningar;

b) av herrar *Carl Eskilsson, Isacson* och *Hedin*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss angiven del lyda så, som reservationen visade, samt att utskottet bort under c och d hemställa, att riksdagen måtte med avslag å Kungl. Maj:ts framställning samt med bifall till motionerna I: 655 och II: 818, såvitt nu vore i fråga, medgiva, att för budgetåret 1967/68 finge disponeras 3 000 000 kronor ur domänverkets markfond för det i statsverkspropositionen angivna ändamålet Naturvård: Ersättningar till markägare m. m.

Herr **ESKILSSON** (h):

Herr talman! Frågan om användningen av domänverkets markfond är en gammal bekant. Den har varit föremål för motioner och diskussioner vid de senaste riksdagarna, och den har på nytt

Ang. dispositionen av domänverkets markfond

aktualiserats genom ett motionspar till årets riksdag.

Motionerna har två huvudyrkanden. I motionerna från centerpartihåll, I: 182 och II: 224, föreslås att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt prövning och förslag beträffande sådan ändring av reglerna för dispositionen av domänverkets markfond, att fondens medel må kunna tas i anspråk för inköp av särskilda natur- och fritidsområden samt för ordnande av friluftsanläggningar.

I högermotionerna I: 655 och II: 818 yrkas att riksdagen dels måtte besluta ändring av grunderna för markfondens användning, dels omedelbart anvisa medel ur markfonden för ersättning till markägare m. m. och för markförvärv till naturvårdsändamål.

Senast behandlade vi frågan om dispositionen av markfonden vid höstriksdagen i fjol. Då gjorde riksdagen på förslag av jordbruksutskottet ett positivt uttalande i frågan om markfondens användning. Det framgick dock av debatten här i kammaren, att jordbruksministern inte lade in samma innebörd i skrivningen som jordbruksutskottets majoritet. Det är ju jordbruksministern som skall tillämpa bestämmelserna. Vi reserverar oss anser därför fortfarande, att frågan om markfondens användning bör bli föremål för en utredning, som syftar till att vidga fondens användningsområde utöver det ursprungligen beslutade.

Eftersom dessa regler fastställdes av 1911 och 1912 års riksdagar och eftersom förhållandena och behoven ändrats så väsentligt under denna tid, kan man inte påstå att riksdagen gör något förhastat genom att begära en sådan utredning. Med denna motivering ber jag, herr talman, att få yrka bifall till reservation a.

Det andra motionsyrkandet avser anslag från markfonden för olika naturvårdsändamål. Inte heller detta är något

nytt förslag, det har återkommit under flera år.

Syftet med förslaget är inte att minska anslaget för naturvårdsändamål. Även motionärerna anser det stora medelsbehovet för naturvårdsändamål behjärtansvärt, men vi anser att behovet kan fyllas genom att man tar i anspråk medel ur markfonden i stället för att anvisa anslag över budgeten. Förslaget ingår alltså som ett led i våra försök att minska de direkta driftsutgifterna. Vi tror inte att ett genomförande av förslaget skulle behöva minska domänverkets möjligheter att driva en aktiv inköpspolitik, och även om så skulle vara fallet, blir kanske inte skadan så stor. Fortfarande sker en hel del försäljningar av kronojord omkring städer och tätorter till många gånger alltför höga priser. Det är inte mer än rätt att en del av de medel, som därigenom inflyter till markfonden, också får användas för att tillgodose det ökade behov av natur- och fritidsområden som finns i våra dagars samhälle.

Med detta, herr talman, ber jag också att få yrka bifall till den med b be-tecknade reservationen.

Herr MAGNUSSON (s):

Herr talman! Det är riktigt som herr Eskilsson säger att det är en ständigt återkommande begäran att domänverkets markfond skall användas på ett helt annat sätt än den ursprungligen var avsedd för. Däremot kan jag inte dela herr Eskilssons uppfattning att syftet med motionerna skulle vara att bespara staten utgifter. Jag tror att syftet med dessa motioner ligger på ett helt annat plan. Detta har också kommit till uttryck i den motion, som herr Jonasson m. fl. har väckt och i vilken det anföres att det från samhällets och näringslivets sida icke kan anses önskvärt att domänverket ökar sitt skogsinnehav. Jag tror att det är där som motionärerna har sin starkaste önskan

Ang. dispositionen av domänverkets markfond

förankrad. Motionärerna framhåller vidare, att det enskilda skogsbruket ger bättre utbyte än det statliga och att det därför finns anledning för riksdagen att beskära domänverkets markförvärv.

Riksdagen har år efter år sagt ifrån att någon ändring av dispositionerna för domänverkets markfond icke får ske, och utskottsmajoriteten finner icke anledning att föreslå riksdagen någon ändring på grund av årets motion. Vi har icke blivit övertygade om att statens skogsinnehav och en eventuell ökning av innehavet står i strid med samhällets och näringslivets intressen.

Motionärerna och reservanterna föreslår att markfonden får användas för inköp av särskilda natur- och fritidsområden samt för ersättning till markägare på grund av naturvårdslagets tillämpning. Utskottsmajoriteten avstyrker denna form av finansiering och tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag.

Jag ber med detta att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr SKÄRMAN (fp):

Herr talman! Då folkpartiets representanter i jordbruksutskottet inte anslutit sig till reservationen under punkt 103 som gäller naturvården, vill jag helt kortfattat ange de skäl som föreligger för att vi kunnat oreserverat stödja utskottets förslag.

Vi är helt ense med reservanterna om betydelsen av naturvården för hela vårt folk. Vi är också på det klara med att försummelse under de gångna åren gör att vi får bereda oss på att under en tid ställa betydande belopp till förfogande för att inrätta reservat och bygga upp naturvården.

I reservation a vill reservanterna ändra reglerna för dispositionen av domänverkets markfond så att den må kunna tas i anspråk för inköp av särskilda natur- och fritidsområden samt för ordnande av friluftsanläggningar. I princip anser vi att det inte finns någon

större skillnad mellan markförvärv för enbart jordbruks- och skogsproduktion och markförvärv för fritidsändamål. Genom det förtydligande som gjordes i jordbruksutskottets utlåtande nr 24 föregående år, där det klart sagts ifrån att domänverket vid sina inköp även bör beakta fritids- och naturvårdsintressena, är vi tillfreds och får följa upp markförvärven, därest dessa icke skulle ske enligt riksdagens uttalade åsikt.

När det gäller anordnandet av friluftsanläggningar anser vi det direkt felaktigt att därtill användes domänverkets markfond.

Reservation b avser även disposition av domänverkets markfond, i detta fall för ersättningar till markägare för olika slag av markupplåtelse för naturvårdsändamål. Även här anser vi att fondmedel ej bör utnyttjas utan anslag utgå av skattemedel. Här har länsstyrelserna begärt ett betydande anslag, 33 miljoner kronor. Det av utskottet tillstyrkta reservationsanslaget på 3 miljoner kan därför verka obetydligt. Med hänsyn emellertid till att tidigare anslag ej hunnit förbrukas, utan en reservation på 2,5 miljoner kvarstod vid det senaste budgetårets utgång och då budgetläget, som vi alla vet är bekymmersamt, har vi ansett oss för året kunna gå med på utskottets förslag. Om man, som reservanterna föreslår, skulle ta dessa 3 miljoner ur domänverkets markfond, skulle enligt min uppfattning i stället möjligheterna till förvärv av områden lämpliga för fritidsliv försämrats.

Herr talman! Med detta korta anförande ber jag att få tillstyrka utskottets förslag.

Herr HANSSON, NILS, (fp):

Herr talman! När jag begärde ordet visste jag inte att herr Skärman skulle gå upp och säga vad jag hade på hjärtat, nämligen att vi inte kan ge utskottets uttalande i höstas den tolkning

Ang. dispositionen av domänverkets markfond

som herr Eskilsson vill ge det. Jag tror inte det skiljer något mellan utskottsmajoritetens uppfattning och departementschefens uppfattning. Jag kan inte biträda de två reservationer det här är fråga om.

Herr **ESKILSSON** (h) kort genmäle:

Herr talman! Det viktigaste i detta sammanhang är väl inte vad herr Skärman, herr Hansson i Ronneby eller jag tycker om utskottets utlåtande i höstas. Det viktigaste är vad chefen för jordbruksdepartementet inlägger i det uttalande som jordbruksutskottet gjorde i sitt utlåtande nr 24 till höstriksdagen.

Enligt protokollet från debatten den 7 december 1966 yttrade jordbruksministern efter ett inlägg av herr Lage Svedberg, att det var med en viss tvekan han tog till orda, men att han ansåg sig böra göra det när det gällde tolkningen av jordbruksutskottets uttalande. Statsrådet yttrade: »Får jag uttolka herr Svedbergs anförande på det sättet att utskottet med denna, jag måste säga, svårtydbara formulering inte har menat att de går ifrån tidigare uttalanden, då kan jag vara nöjd.» Jordbruksministern utvecklar sedan detta genom att säga, att det blir fråga om att köpa sådan skogsmark, som man väl kan försvara ur rent skoglig synpunkt.

Jag anser att jordbruksministern med detta uttalande har dragit ett streck över de önskemål herr Hansson i Ronneby inlade i jordbruksutskottets uttalande i höstas.

Herr **MAGNUSSON** (s) kort genmäle:

Herr talman! Det sista herr Erskilsson säger är väl av mindre betydelse, ty skogsmark har domänverket köpt under alla år, och där sker ingen ändring. Här talar vi om sådan skogsmark som inte kan anses produktiv eller där naturvårdsintressena dominerar. För sådana fall är inrättad en särskild fond, som inte tagits i anspråk, och i vilken för närvarande finns 7 miljoner kronor tillgängliga.

Det finns ingen anledning att nu göra en utredning om att använda domänverkets markfond annorlunda än enligt de bestämmelser som finns.

Herr **SKÄRMAN** (fp) kort genmäle:

Herr talman! Det har kanske inte så stor betydelse vad jordbruksministern sagt. Det som är av verklig betydelse är hur inköpen kommer att ske.

Jag måste säga att den resa vi företog i Amerika i höstas styrkte mig i min uppfattning. När amerikanerna sköter sin skog, räknar de inte bara med timmerproduktion, utan de räknar med viltvård, vattenvård, fritidsutnyttjande och naturvård. De räknar allt detta som inkomst av de statliga skogarna, även om det naturligtvis inte är så lätt att i pengar värdera den inkomsten.

Jag anser att vi har så stort behov av områden, dit vi kan slussa vår allmänhet, att man vid skogsförvärven inte kan särskilja mellan rena timmerproduktionsområden och andra. Alla kommer att utnyttjas för fritidsändamål. De innehåller därtill impediment som äar, vatten och annat, som endast kan utnyttjas för fritidsändamål.

Herr statsrådet **HOLMQVIST**:

Herr talman! För att det inte skall verka som om det vore någon djup klyfta mellan vad jag menar och vad som uttalades av utskottet i fjol — vilket man skulle kunna tro när man lyssnat till herr Eskilssons inlägg — vill jag framhålla att det är riktigt att jag vid det tillfället sade att jag hade svårt att avgöra vilken innebörd man skulle inlägga i utskottets uttalande. Det slutade i alla fall med att vi var överens om att det inte innebar någon förändring i grunderna för hur domänverkets markfond skulle disponeras, och då var jag lugn.

Jag har som sagt velat framföra detta för att åhörarna här efter herr Eskilssons inlägg inte skall ha intryck av någonting annat.

Ang. dispositionen av domänverkets markfond

Herr **ESKILSSON** (h):

Herr talman! Det var detta som jag trodde var innebörden i jordbruksministerns uttalande i höstens debatt. Jag tror dock inte att jordbruksutskottets majoritet inlade samma innebörd i sitt utlåtande. Jordbruksministern säger, att han inte anser att detta utlåtande innebar någon förändring. Det var hans tolkning av uttalandet, men majoriteten i jordbruksutskottet avsåg nog att det *skulle* vara en förändring.

Herr **SVANSTRÖM** (cp):

Herr talman! Det var herr Magnussons yttrande som föranledde mig att begära ordet.

Han var vänlig nog att tala om herr Jonasson som motionär, men var och en som läser utlåtandet finner att det även i första kammaren finns ett par motionärer. Eftersom jag är en av dessa vill jag säga att den uttydning av skriften, som herr Magnusson tillät sig att göra från denna talarstol, var riktig så till vida att han föredrog en av de motiveringar som fanns och finns.

Pengar kommer in till domänverkets markfond genom försäljningar av välbelägna områden, som betingar ett överpris och som kommer att användas till tomtmark och liknande ändamål i tätorternas närhet, liksom i vissa fall genom försäljning av markområden intill kraftstationer och andra liknande anläggningar. Vi motionärer har då den uppfattningen, att det kan vara motiverat att en del av dessa pengar mycket väl kan användas för områden, som är ägnade att bereda rekreation och avkoppling åt människorna i de tätorter som indirekt ligger bakom fondens ökning.

Detta innebär, herr Magnusson, att det, eftersom tomtmark försäljes av domänverket i de växande städernas yttre områden, är de växande städernas invånare, som sedan bör få njuta frukterna av denna försäljningsverksamhet, för den händelse någon del av domän-

verkets markfond användes till inköp av lämpliga områden för rekreation för just de människorna.

Jag har med detta velat ha sagt, att motionärernas motivering självklart är tvåsidig. Å ena sidan skall man inte ge ökat utrymme för den ordinarie inköpsverksamheten. Det är en debatt som jag personligen har fört här i kammaren vid så många olika tillfällen, att jag i detta sammanhang inte har någon större önskan att ta upp den på nytt. Å andra sidan är det lika självklart att vi är besjälade av viljan att skapa bättre förutsättningar för tätorternas människor även i detta sammanhang.

Jag har med dessa ord, herr talman, bara velat göra ett förtydligande, så att inte något intryck skulle kvarstå om att vi centermotionärer skulle ha ensidiga önskemål och motiv för vårt motionerande. Jag ber att få instämma i yrkandet om bifall till reservation a.

Herr **MAGNUSSON** (s):

Herr talman! Jag skulle kunna citera vidare ur motionen. Jag ber om ursäkt för att jag inte fick med herr Svanströms namn. I rubriken till motionen står det »herr Jonasson m. fl.» och det var där jag läste.

Frågan om huruvida domänverket skall tillgodose tätorternas behov av fritidsområden kan diskuteras. Man skall dock icke bortse ifrån, att domänverket är ett statligt verk och som sådant besjälats av att redovisa en vinst. Motionärerna har sagt, att det privata skogsbruket ger en betydligt bättre avkastning än vad domänverkets skogsbruk gör. Nu vill man emellertid försäkra möjligheterna för det statliga skogsbruket att konkurrera med det privata på samma villkor.

Herr **ISACSON** (h):

Herr talman! Det resonemang som herr Magnusson för måste ju ändå vara felaktigt. Vi har inte begärt, att man

Ang. dispositionen av domänverkets markfond

skall ta av domänverkets driftsöverskott för att klara naturvärden, utan vad vi har velat ta i anspråk är en del av markfondens pengar. Vi har motiverat vårt krav med att markfonden ju ökar vid varje försäljning som domänverket gör. Domänverket säljer normalt mark för bebyggelse och ofta till ett mycket högt pris. Vi tycker att det då är riktigt att ta en del av de vinstmedel domänverket har för att inköpa mark för fritidsändamål.

Det är alltså inte fråga om att försämlra domänverkets netto.

Herr SVANSTRÖM (cp):

Herr talman! Vad herr Magnusson nu tillagt om skrivningen i vår motion gav inte särskilt mycket. Vi har ju inte haft uppfattningen, att man på det här sättet skulle försämlra avkastningen från domänverkets skogar. Jag tror snarare att man genom att i lämpligt utvalda områden kombinera fritidsverksamhet och vanlig skoglig verksamhet skulle i vissa fall kunna förbättra domänverkets lönsamhet.

Har herr Magnusson den uppfattningen så förefaller det mig som om vi vore ganska väl överens, och till en annan gång får jag kanske räkna med att återfinna herr Magnusson bland reservanterna.

Herr MAGNUSSON (s):

Herr talman! Att göra en uppdelning av den mark domänverket säljer för bebyggelse, och sådan, som säljs med tanke på fortsatt användning i skogsbruket, är nog en svår fråga att klara ut vid det här tillfället.

Emellertid är markfonden inte så stor som motionärerna vill påstå. Den minskar ständigt och uppgår f. n. till 21 miljoner kronor. Det är inte något stort belopp i ett statligt företags fond för inköp av nya markområden.

Jag föreställer mig att domänverket vid många tillfällen köper områden, där det privata skogsbruket inte är intresserat och där det fordras stora insatser

för att ett effektivt skogsbruk skall bedrivas.

Slutligen vill jag säga att jag bor mitt i ett område, där domänverket bedriver skogsbruk, och jag kan försämlra att det är ett skogsbruk som är fullt i klass med det privata.

Herr ISACSON (h):

Herr talman! Jag måste säga att jag är förvånad över herr Magnussons syn på domänverkets markförvärv. Ingen skall tro att domänverket i dag är intresserat av att köpa skogsmark på grund av att verket har sociala synpunkter på skogsvården. Domänverket köper i dag mark som är räntabel, mark som ger hög avkastning och mark som ligger i trakter där man kan förvänta att det går att göra nya förvärv i framtiden. Man köper ingen skog norr om Dalälven, ty där är rotnettet för dåligt. Man köper söderut, där avkastningen är hög och där man kan räkna med ett gott rotnetto.

Dessa saker är alldeles klara, och handlingssättet är ur domänverkets synpunkt det enda riktiga.

Herr SVANSTRÖM (cp):

Herr talman! Liksom herr Isacson vill jag understryka, att domänverket inte bedriver sin verksamhet på det sättet att det köper stora kalområden för skogsodling. Den som haft möjlighet att se hur inköpsverksamheten bedrivits i t. ex. Kalmar län vet att det inte är sådana områden verket lägger an på. Jag anklagar inte domänverket för den sakens skull. Domänverket har självklart intentionen att skaffa områden som ger förutsättningar för god lönsamhet, och jag är den siste som skulle anmärka på detta.

Det var en glädjande vändning i herr Magnussons senaste yttrande, när han hävdade att det statliga skogsbruket står sig gott i jämförelse med det privata. Motsatsen har jag hört många gånger, men detta var något alldeles nytt, som jag är mycket tacksam för.

Ang. dispositionen av domänverkets markfond

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr förste vice talmannen, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner beträffande utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan komme att framställas först särskilt angående mom. b samt därefter särskilt avseende mom. a, c och d.

I vad gällde mom. b, fortsatte herr förste vice talmannen, hade yrkats dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels ock att det förslag skulle antagas, som innefattades i den av herr Carl Eskilsson m. fl. vid punkten avgivna, med a betecknade reservationen.

Sedermera gjorde herr förste vice talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Eskilsson* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 1 punkten 103 mom. b, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Carl Eskilsson m. fl. vid punkten avgivna med a betecknade reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr förste vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Eskilsson* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 85;

Nej — 38.

Därjämte hade 2 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Vidare gjorde herr förste vice talmannen enligt de beträffande mom. a, c och d förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr Carl Eskilsson m. fl. vid punkten avgivna, med b betecknade reservationen; och förklarade herr förste vice talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Eskilsson* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 1 punkten 103 mom. a, c och d, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Carl Eskilsson m. fl. vid punkten avgivna, med b betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr förste vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Eskilsson* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 94;

Nej — 22.

Därjämte hade 9 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Anslag till markförvärv för naturvårdsändamål*Punkterna 104—123*

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 124

Lades till handlingarna.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande jordbruksutskottets utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna på kapitalbudgeten för budgetåret 1967/68 inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner.

Punkterna 1—3

Vad utskottet hemställt bifölls.

*Punkten 4***Anslag till markförvärv för naturvårdsändamål**

Kungl. Maj:t hade föreslagit, att den delfond under domänfonden, varå naturvårdsobjekt i kronans ägo redovisades, skulle tillföras 2 500 000 kronor.

I samband härmed hade utskottet behandlat de likalydande motionerna I: 655, av herr *Sveningsson* och herr *Nilsson, Yngve*, samt II: 818, av herrar *Hedin* och *Petersson*, vari, såvitt nu vore i fråga, yrkats, att riksdagen skulle besluta att avslå Kungl. Maj:ts hemställan om att till Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor samt att av behållningen på domänverkets markfond anvisa 2 500 000 kronor till Markförvärv för naturvårdsändamål.

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte

a) avslå motionerna I: 655 och II: 818 i vad de, såvitt nu vore i fråga, avsåge ändrade grunder för dispositionen av domänverkets markfond,

b) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna I: 655 och II: 818, såvitt nu vore i fråga, till Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kronor,

c) lämna motionerna I: 655 och II: 818 utan bifall, såvitt de avsåge ianspråktagande av domänverkets markfond för nyssnämnda ändamål.

Vid punkten hade reservation avgivits av herrar *Carl Eskilsson, Isacson* och *Hedin*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort erhålla den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort under b och c hemställa, att riksdagen måtte med avslag å Kungl. Maj:ts framställning samt med bifall till motionerna I: 655 och II: 818, såvitt nu vore i fråga, medgiva, att för budgetåret 1967/68 2 500 000 kronor finge disponeras ur domänverkets markfond för det i statsverkspropositionen angivna ändamålet Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m.

Herr **ESKILSSON** (h):

Herr talman! Med hänvisning till den motivering som jag anförde vid behandlingen av jordbruksutskottets utlåtande nr 1 i motsvarande punkt ber jag att här få yrka bifall till reservationen.

Herr **MAGNUSSON** (s):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr andre vice talmanen yttrade, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner beträffande utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan komme att framställas först särskilt angående mom. a samt därefter särskilt rörande mom. b och c.

På gjord proposition bifölls utskottets i mom. a gjorda hemställan.

Därefter gjorde herr andre vice talmanen i enlighet med de avseende

mom. b och c förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr andre vice talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Eskilsson* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 3 punkten 4 mom. b och c, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Punkterna 5—7

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 8

Anslag till statens fiskredskapslånefond

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen medgiva, att det för budgetåret 1962/63 anvisade investeringsanslaget till Statens fiskredskapslånefond under budgetåret 1967/68 finge användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

I samband härmed hade utskottet behandlat två inom riksdagen väckta, likalydande motioner, nämligen I: 458, av herr *Nilsson*, *Yngve*, och herr *Schött*, samt II: 580, av herr *Nilsson* i Bäste-kille och herr *Krönmark*, vari föreslås, att riksdagen i skrivelse till Kungl.

Anslag till statens fiskredskapslånefond

Maj:t skulle anhålla om sådan ändring av fiskredskapslånefondens bestämmelser, att högsta lånebelopp ej överstege 15 000 kronor eller, om sökande redan haftade i skuld för fiskredskapslån, 15 000 kronor minskat med lånesumman.

Utskottet hade i den nu förevarande punkten av angivna orsaker hemställt, att riksdagen måtte

a) medgiva, att det för budgetåret 1962/63 anvisade investeringsanslaget till Statens fiskredskapslånefond finge under budgetåret 1967/68 användas för det med anslaget avsedda ändamålet,

b) lämna motionerna I: 458 och II: 580 utan åtgärd.

Reservation hade avgivits av herrar *Carl Eskilsson*, *Nils Hausson*, *Hermansson*, *Isacson*, *Skårman*, *Hansson* i Skegrie, *Jonasson*, *Hedin*, *Berndtsson* och *Åberg*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss del erhålla den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort under b hemställa, att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 458 och II: 580 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring av fiskredskapslånefondens bestämmelser, att högsta lånebelopp ej överstege 15 000 kronor eller, om sökande redan haftade i skuld för fiskredskapslån, 15 000 kronor minskat med lånesumman.

Herr **HERMANSSON** (cp):

Herr talman! Bara några få ord!

Vi har sedan 1962 möjlighet att lämna lån till fiskare vid tillfällen, när deras fiskredskap gått förlorade eller blivit skadade. Dessa lån beviljas dock inte till högre belopp än som motsvarar 75 procent av redskapens värde, och lånebeloppet må ej överstiga sammanlagt 10 000 kronor.

Det har i år väckts ett motionspar, nämligen I: 458 och II: 580, vari föreslås att det högsta lånebeloppet skulle sättas till 15 000 kronor. Detta förslag motiveras framför allt med den kost-

Anslag till statens fiskredskapslånefond nadsfördyring och penningvärdeförsäring som har skett.

Jag och några övriga ledamöter i jordbruksutskottet har i en reservation ansett denna uppskrivning av lånebeloppet vara rimlig, och jag ber därför att få yrka bifall till reservationen.

Herr MOSSBERGER (s):

Herr talman! Jag är egentligen något förvånad över att det blev en reservation i detta ärende. Man har nämligen från visst håll uppgivit att de funnit reservanternas begäran något egendomlig, eftersom någon sådan framställning inte hade gjorts från fiskeristyrelsen.

Trots detta gjorde utskottet en ganska välvillig skrivning, nämligen »att Kungl. Maj:t följer kostnadsutvecklingen på förevarande område och framlägger de förslag till ändring av lånebestämmelserna som kan finnas erforderliga». Med denna skrivning utgick vi från att det inte skulle bli någon reservation.

En sådan har nu emellertid fogats till utskottets utlåtande, och jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr andre vice talmannen, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas särskilt beträffande vartdera momentet av utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan.

På gjord proposition bifölls utskottets i mom. a gjorda hemställan.

Därefter gjorde herr andre vice talmannen enligt de rörande mom. b förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr andre vice talmannen, efter att ha upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hermansson* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 3 punkten 8 mom. b, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr andre vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hermansson* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 66;

Nej — 54.

Därjämte hade 3 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Vid den nu företagna omröstningen hade herr andre vice talmannen å den voteringsutrustning, som befunne sig i talmansbordet, av misstag nedtryckt den för herr förste vice talmannen avsedda nej-knappen. Å omröstningstavlan hade följaktligen för herr förste vice talmannen markerats en nej-röst, oaktat han vid tillfället varit frånvarande, medan herr andre vice talmannen, som avsett att rösta nej för egen del, å tavlan utmärkts såsom frånvarande.

Punkterna 9 och 10

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 11

Lades till handlingarna.

Om statsanslag till Jägarnas riksförbund

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets utlåtande nr 5, i anledning av väckta motioner om statsanslag till Jägarnas riksförbund, m. m.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade, likalydande motioner, nämligen I: 119, av herr *Karlsson, Helge, m. fl.*, och II: 155, av herr *Wikner m. fl.*, hade föreslagits, att riksdagen skulle besluta, att ett årligt anslag ur jaktvårdsfonden tillerkändes Jägarnas riksförbund, att storleken av anslaget för budgetåret 1967/68 skulle fixeras till 150 000 kronor samt att riksdagen skulle hemställa att hos Jägarnas riksförbund få tillsätta en styrelseledamot för insyn i förbundets verksamhet.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att motionerna I: 119 och II: 155 lämnas utan bifall.

Reservation hade anförts av herr *Wanhainen* och fru *Jäderberg*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort erhålla den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i anledning av motionerna I: 119 och II: 155 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad reservanternas anförts.

Reservanternas hade bland annat funnit skäl tala för att Jägarnas riksförbund i likhet med Svenska jägareförbundet komme i åtnjutande av årliga bidrag från jaktvårdsfonden för sin verksamhet.

Herr **KARLSSON, HELGE**, (s):

Herr talman! För andra året i följd kommer vi motionärer igen och begär att även till Jägarnas riksförbund skall utgå anslag ur jaktvårdsfonden, och i

Om statsanslag till Jägarnas riksförbund likhet med föregående år har utskottet avslagit motionen. Jag skulle också vilja påpeka, att jordbruksutskottet använt ungefär samma formuleringar och samma argumenteringar som föregående år. Man hänger nämligen upp sitt avslagsyrkande på det uttalande som tredje lagutskottet gjorde redan 1951 där man bl. a. sade att ökade grupper av jaktintresserade skulle kunna beredas inflytande på ledningen av jaktvårdsarbetet, om förutsättningar funnes för samverkan mellan de båda nu ifrågasvarande organisationerna. Man vill alltså att de skall gå tillsammans.

Det är givet att jag helt delar utskottets uppfattning att det vore tacknämligt om man kunde få de bägge riksorganisationerna att gå samman. Men nu har det visat sig att man sedan 1951, alltså under praktiskt taget 16 år, inte har kunnat förena dessa båda organisationer. Det kanske också är helt naturligt, ty även människor med samma intressen kan inte alltid dväljas i samma organisation. Vi har exempel på det från många håll i organisationslivet här i landet. Man måste acceptera förhållandena sådana de är och då också ge Jägarnas riksförbund samma rättigheter när det gäller anslag ur jaktvårdsfonden som Svenska jägareförbundet har.

Jag skall här inte kritisera Jägareförbundets göranden och låtanden när det gäller att sköta jaktvården och viltvården, ty jag tycker att det skött den uppgiften på ett utomordentligt sätt. I varje fall framgår det av den jaktutredning som snart kommer till riksdagen för ställningstagande.

Det är inte på det organisatoriska planet, som meningarna skiljer sig, utan här gäller det helt enkelt att få anslag från jaktvårdsfonden till Jägarnas riksförbund för den verksamhet som detta förbund bedriver.

Man säger — jag citerar fortfarande tredje lagutskottet — att alla skulle medverka till att det blir en sammanläggning. Jag tror inte man gör det genom att handskas med Jägarnas riksför-

Om statsanslag till Jägarnas riksförbund bund på detta sätt. Det är i regel så, att om storebror får alla fickpengarna så blir lillebror litet »syrak» på honom. Han kan inte finna sig i det förhållandet att bara den ene skall ha hand om pengarna.

Så är ändå förhållandet här, även om man säger som man gör på Svenska jägarförbundet i ett cirkulär som har gått ut till riksdagens ledamöter. Där heter det, att man får ungefär 4 miljoner kronor i anslag för att sköta jaktvården och viltvården, men därifrån avgår ungefär 10 procent till administrationskostnader, alltså drygt 400 000 kronor. Vi motionärer tycker att det vore skäligt att även ge Jägarnas riksförbund ett anslag så att det kan bedriva sin verksamhet inom jägarskrået.

Jag ber med detta, herr talman, att få yrka bifall till den reservation som är fogad till utskottets utlåtande.

Häri instämde herr *Gustafsson, Nils-Eric*, (cp).

Fru LUNDBLAD (s):

Herr talman! Vi är nu framme vid dagens sista ärende och jag har en känsla av att riksdagens ledamöter längtar efter att kunna ta tåget för att få resa hem till ett välbehövligt påsklov.

Jag skall därför helt kort be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr LOKANDER (s):

Herr talman! Jag vill börja med att instämma i herr Helge Karlssons anförande. Jag skulle ha kunnat nöja mig med det, men jag erinrar mig debatten den 30 november förra året här i kammarerna, då riksförbundets sympatisörer fick en liten påminnelse av herr Nils Hansson, som enligt protokollet yttrade: »Det råd som jag i all välvilja skulle vilja ge motionärerna är, herr talman, att de uppmanar den minoritet som de företräder att sluta upp tillsammans med landets övriga jägare i en organisation.»

Herr Hansson förstår väl att detta för närvarande är alldeles uteslutet. Därför skulle jag i min tur vilja ge herr Hansson ett råd i all välvilja. Det rådet lyder: Uppmana dem som tillhör majoriteten att förstå minoriteten — som ändå består av omkring 11 000 medlemmar — som önskar driva en verksamhet som tillgodoser deras intressen ur jaktvårdssynpunkt. De bör ha samma möjligheter och rättigheter som alla andra jägare! Och jag vill tillägga: Jägarnas riksförbund är utan tvivel en organisation som fyller sitt ändamål!

Herr talman! Jag ber att med dessa ord få yrka bifall till reservationen.

Herr MOSSBERGER (s):

Herr talman! Det skulle väl vara ganska egendomligt om riksdagen nu skulle ändra de bestämmelser, som redan finns, och det vore kanske ännu mer egendomligt om vi nu skulle ge anslag till Jägarnas riksförbund. För det första har Jägarnas riksförbund begärt ett anslag som egentligen innebär vad jag tror mycket mer per medlem än vad Svenska jägareförbundet har. För det andra deklarerade Jägarnas riksförbund vid uppvakningen i utskottet, att det inte vill arbeta efter de stadgar som föreligger. Riksdagen har själv beslutat att anta dessa stadgar, och så länge de inte är ändrade måste vi se till att de följs.

Vi tycker därför att det är egendomligt att dessa motioner återkommer årligen på detta sätt. Medlemmarna i Jägarnas riksförbund har ju möjlighet att påverka en ändring av bestämmelserna om de ansluter sig till den organisation, som enligt beslut skall handha verksamheten. Vi som är fackligt organiserade vet att det inte går att stå utanför en organisation. Om man vill ha någon möjlighet att påverka förhållandena måste man vara medlem i organisationen, inte stå utanför och kritisera.

Den bästa möjligheten är väl här att

söka ett samarbete. Jägarnas riksförbund deklarerade i utskottet att de var böjda för samarbete, och jag hoppas att ett sådant kommer till stånd.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr KARLSSON, HELGE, (s):

Herr talman! Jag vill bara säga till herr Mossberger att vi inte har yrkat på någon ändrad organisation, i varje fall inte i denna motion. Men låt mig tillägga inom parentes, att jag tycker att organisationen inte är riktig. Vi accepterar dock riksdagens beslut att Svenska jägareförbundet skall leda jakt- och viltvården i landet. Däremot anser vi att det finns möjlighet för Kungl. Maj:t att lämna ekonomiskt bidrag även till Jägarnas riksförbund, och det är det som vi påvisar i denna motion.

Herr MOSSBERGER (s):

Herr talman! Det är klart att det där kan låta vackert som Helge Karlsson säger. Jag vill inte påstå att detta ärende är analogt, men man skulle vilja säga att det skulle kunna tolkas, som om LO skulle ge anslag till syndikalisternas organisation!

Herr HANSSON, NILS, (fp):

Herr talman! Mitt namn nämndes nyss i diskussionen. Jag har inte deltagit i utskottsbehandlingen av detta ärende i år, och det gjorde jag inte heller förra året. Jag vill minnas att det var ett utlåtande från tredje lagutskottet, som i höstas föranledde mig att göra ett längre inlägg. Nu vill jag endast hänvisa till vad jag sade den gången. Det är riktigt som citerats, nämligen att jag uppmanade minoriteten att söka samarbete. Den uppmaningen har jag också riktat till Svenska jägareförbundet.

Det olyckligaste vi kan åstadkomma i fråga om jaktvården är en splittring av strävandena att få den bedriven i sunda

Om statsanslag till Jägarnas riksförbund banor på stora områden. Jag vill minnas att det finns omkring 1 200 jaktvårdsområden i landet. Alla dessa utom ett tillhör Svenska jägareförbundet. Skulle vi på något vis medverka till en splittring, kommer jaktvården enbart att bli lidande på det, och jag vill upprepa min uppmaning från förra året att här söka samarbete från båda håll. Från Svenska jägareförbundets sida har jag fått en bestämd försäkran om att förbundet vill göra allt för att nå fram till ett samarbete och åstadkomma en samordning av jaktvårdsarbetet.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr andre vice talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr andre vice talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Karlsson, Helge*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr andre vice talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Interpellation ang. forskning och information om kvicksilverförgiftning av fisk

Då emellertid herr *Karlsson, Helge*, begärde rösträkning, verkställdes nu vo-tering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 91;

Nej — 22.

Därjämte hade 9 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Herr **ANDRE VICE TALMANNEN** yttrade:

Till kammarens ledamöter kommer att per post översändas en stencilerad sammanställning, vari angives data för de sammanträden, då motioner sist må väckas i anledning av de till och med i dag, fredagen den 17 mars, avlämnade propositionerna.

Jag får vidare meddela, att de Kungl. Maj:ts propositioner som under tiden 20—23 innevarande mars överlämnas till kammaren kommer att per post tillställas ledamöterna i den mån delningsupplaga föreligger. Propositionerna kommer dessutom att som vanligt utdelas på ledamöternas bänkar i plenisalen.

Ordet lämnades härefter på begäran till herr **STRANDBERG (h)**, som anförde:

Herr talman! Med hänsyn till infallande helg hemställer jag, att kammaren måtte medgiva att tiden för avgivande av motioner i anledning av *dels* det betänkande med förslag till effektivisering av riksdagens revisorers verksamhet, som bordlagts den 15 mars, *dels* ock de Kungl. Maj:ts propositioner, som bordlagts vid kammarens sammanträden onsdagen den 15 och torsdagen den 16 mars, utsträcker till det sammanträde, som infaller näst efter 15 dagar från det betänkandet och propositionerna kom kammaren till handa.

Denna hemställan bifölls.

På framställning av herr andre vice talmannen beslöts att å föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde konstitutionsutskottets utlåtande nr 29 skulle uppföras näst efter bevillningsutskottets betänkande nr 7.

Interpellation ang. forskning och information om kvicksilverförgiftning av fisk

Herr **PETERSSON, ERIK FILIP**, (fp) erhöill på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Oroande rapporter om kvicksilverförgiftningar hos fisk fortsätter att komma från olika insjöar. Avsättningen av insjöfisk har under inverkan av sådana uppgifter försvärats. Många konsumenter känner sig ovissa om huruvida fisken är hälsovådlig eller inte och avstår i sådant läge från att förtära fisk. Utövarna av insjöfiske är å sin sida i många fall villrådigas om huruvida de kan fortsätta sin verksamhet.

I vissa avseenden har motstridande informationer till allmänheten förekommit angående eventuella risker av att äta fisk från förorenat vatten.

Blott en ringa del av landets vattendrag har hittills blivit föremål för undersökning angående kvicksilverförgiftning. Statens institut för folkhälsan torde f. n. inte ha kapacitet att öka sina undersökningar. De erfarenheter man hittills vunnit synes böra ligga till grund för en planering över hur undersökningsarbetet i fortsättningen skall bedrivas.

Hänvisande till ovanstående anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få ställa följande frågor:

1. Avser statsrådet föranstalta om utökade möjligheter för fiskanalys från vattendrag, där kvicksilverförgiftning kan misstänkas?

2. Avser statsrådet föranstalta om att objektiva och entydiga informationer delges allmänheten allteftersom forskningsresultat framkommer?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser:

nr 114, till Styrelsen för riksdagens förvaltningskontor angående gemensamma bestämmelser om grupplivförsäkring för arbetstagare hos riksdagen och dess verk; samt

nr 115, till Konungen om medverkan av statens grupplivnämnd och statens personalpensionsverk vid handläggningen av ärenden angående grupplivförsäkring för arbetstagare hos riksdagen.

Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades, att jämlikt § 20 i kammarens ordningsstadga följande enkla

Meddelande ang. enkla frågor
frågor denna dag framstälts av herr *Isacson* (h) till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet:

»Är Statsrådet beredd att i samband med behandling av proposition nr 37 angående utbyggnad av växtförädlingsavgifter lämna kammaren en redogörelse över hur dessa avgifter hittills använts?»; samt

»Vilka initiativ har Kungl. Maj:t tagit i anledning av allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 3/1966 vad avser översyn och utredning rörande engångsförpackningar samt nedskräpning i naturen?»

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.34.

In fidem

K.-G. Lindelöw
